

Gildebrief

Ambacht van molenaar
staat op de Nationale Inventaris
Immaterieel Cultureel Erfgoed Nederland

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

37e jaargang no. 4 december 2018

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.500 stuks in de maanden maart, juni, september en december.

Alle leden van de vereniging hebben het recht in de Gildebrief artikelen te plaatsen, hun mening te uiten en kanttekeningen bij het beleid van de vereniging te plaatsen.

Het hoofdbestuur van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars is niet verantwoordelijk voor deze uitingen en kan hierop niet worden aangesproken.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur.

De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel als blad.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de boekhouder (zie hieronder).

Bestuur van Het GVM

Voorzitter
Erik Kopp
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl

Secretaris + communicatie
Tom Kreuning
Molenkade 8, 1829 HZ Oudorp (NH)
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester
Geert Jonker
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator
Leen Lagerwerf
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

Ledenadministratie

Willem Boender
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenspersonen

Ada Meurs
Van Middachtenmarke 33, 8016 GC Zwolle 06 - 1676 6741
Hub van Erve
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg 013 - 536 2100

Verzekering en boekhouding

Jan Wieffer
boekhouding@vrijwilligemolenaars.nl

Website

Kees Kammeraat (waarnemend beheerder)

Examencoördinator

Wilma Dondergoor
examencoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole

Andre Canrinus
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Steunpunt molenbiotoop

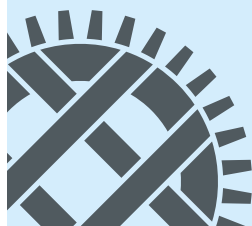
Jorinde Pijnaken-Vroeijenstijn (De Hollandsche Molen)
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam 020 - 623 8703
DHM@molens.nl

Rekeningnummers

IBAN NL40 TRIO 0198 54 28 95 (algemeen)
IBAN NL26 TRIO 0198 55 85 70 (Gildeverzendingen)
BIC TRIONL2U

Kon. Bibliotheek: ISSN 1381-9151

Verslag Opleidingsraad

4

Contributie en verzekeringen voor 2019

6

Isobaren en luchtdrukgradiënt

24

Afdeling Limburg op excursie in Noord-Holland

26

In dit nummer:

december 2018

Verslag Opleidingsraad	4
Contributie en verzekering voor 2019	6
De VNG Vrijwilligersverzekering	7
In de rouw	8
Vakantie Azoren	10
450 jaar houtzagen in het Kirnitzschdal	12
De uitvinding van papier uit hout in het Kirnitzschdal	14
De zomer van 2018: waar was de straalstroom?	16
Genoeg aandacht aan ons krooshek?	18
Onafhankelijke deskundige	19
Bouw van een roede voor molen Hollands Welvaart, deel 2	20
Onderkant molen in een nieuw jasje	22
Isobaren en luchtdrukgradiënt	24
Afdeling Limburg op excursie in Noord-Holland	26
Nooit gedacht en De Rosmolen	28
Overzicht geslaagden	30
Beste redactie (2x) + Word molenaar	31

Redactie Gildebrief

Hoofredactie: Bas de Deugd
Namens bestuur: Tom Kreuning
Redactieadres: Dirk Karsstraat 47, 4143 AX Leerdam
Tel: 0345 - 630112
redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Eindredactie: Mark Dwarswaard
Tekstredactie: Barend Zinkweg

Vormgeving

Studio De Bunschoter

Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.debunschoter.nl

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **maartnummer** van 2019 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 februari 2019**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie.
Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Wijziging persoonsgegevens

Voor het wijzigen van persoonsgegevens, bijvoorbeeld bij verhuizing, ga je naar de website www.vrijwilligemolenaars.nl vervolgens log je in met je lidnummer en je postcode (je lidnummer vind je op het adreswikkelt van deze Gildebrief). Ga dan naar "Mijn gegevens" en vul de nieuwe gegevens in. Hier kan je ook aangeven of je wel/niet de Gildebrief als papieren versie wilt ontvangen.

Nummer 4

De molenaar doet ertoe, ook in 2019!

'De molenaar doet ertoe!' is de gedachte achter ons beleidsplan Malen op de wind van morgen.

'De molenaar doet ertoe!' is de drijfveer achter onze aanmelding bij het immaterieel erfgoed.

Met deze slogan is een paar jaar geleden de invulling van de inhoud van de Gildebrief veranderd. De omslag wordt gevuld met een foto van een molenaar. Verhalen van en over de molenaar moeten de inhoud van de Gildebrief vormgeven.

Bovenstaande woorden waren mijn eerste bijdrage aan de Gildebrief in 2016, alweer twee en half jaar geleden. December is bij uitstek de maand om terug te kijken. Terug kijken op de vele mooie verhalen van jullie, blij dat elke editie goed gevuld was met voldoende kopie, de vele oproepen om mee te helpen met de redactie en de vele

momenten van tijdgebrek als er alweer een deadline was verstreken.

Ik wil hierbij een oproep doen voor foto's voor de omslag van de Gildebrief. De omslag is toch bijna elke editie weer een extra punt van aandacht.

Bij deze wil ik ook de redactie bedanken voor het vele werk wat dit jaar weer is verzet.

December is ook de maand om vooruit te kijken. Voor het komend jaar hoop ik net zo veel

of meer mooie bijdragen van jullie te ontvangen voor onze Gildebrief. Ik wil komend jaar echt meer aandacht gaan geven aan onze status van immaterieel erfgoed.

Voor nu veel leesplezier en namens de redactie de beste wensen voor 2019!

Bas de Deugd

KAM, december 2018

Onlangs kocht ik bij een bekende tweedehands boekenwinkel voor € 9 het boek 'De molen in ons volksleven' van de heer Bicker Caarten. Na het lezen bekroop mij het gevoel dat veel gebruiken, gewoontes, tradities, molenlegendes en andere volksverhalen uit vroeger tijden verloren dreigen te gaan of op zijn minst minder bekendheid genieten. Denk daarbij ook aan de bijzondere molentaal met zeilen en met windborden. Een voorbeeld van dat laatste gaat over een molenknecht en zijn geliefde, die afspraken elkaar ergens in het dorp te ontmoeten als één van de windborden verwijderd was.

Denk daarbij ook aan de trouw aan het koningshuis door op Koningsdag de Nederlandse driekleur in top te hijsen of aan het vogelschieten (niet op een echte) door de schuttersgilden. Denk daarbij ook aan het gebruik van en drinken uit een molenbeker (een prestatie op zich) of het vertellen van spookverhalen over en in molens. Het is een zeer leeswaardig boek, dat je meevoert naar vroeger en daar is zo op zijn tijd niks mis mee.

Zoals jullie weten kijk ik ook graag vooruit. Daarom is het bruggetje naar de toekomst snel gemaakt. In 2020 wil de Nederlandse molenwereld een internationale vergadering organiseren. Eén van de doelen daarvan is het wereldwijd uitwisselen van gedachten over het voor de toekomst beschermen en behouden van het ambacht van molenaar. De economische functie van de molen en de molenaar is ondertussen grotendeels overgenomen door de functie van cultureel erfgoed. Hoe denken ander landen hierover en in hoeverre biedt het Nederlandse model een oplossing met z'n vele vrijwillige molenaars en de meer dan 300 stichtingen die moleneigenaar zijn. Daarnaast is een streven een blijvend internationaal netwerk te maken waarin uitwisseling een normaal gedachtengoed wordt. Dat netwerk is er echter niet. We hebben al goede contacten met molenorganisaties in onder andere België, Duitsland en Denemarken. We beschikken op dit moment nog onvoldoende over adressen en contacten van buitenlandse organisaties die iets te maken hebben met molens en molenaars. Die hebben we nodig

omdat we die juist willen uitnodigen voor die vergadering. Daarom doe ik hierbij een oproep. Ik vraag aan jullie mij informatie te sturen over organisaties in het buitenland die te maken hebben met molens en molenaars. Stuur me die informatie naar gvmvoorzitter@gmail.com zo mogelijk voor eind december.

Ten slotte feliciteer ik alle molenaars die in het najaar zijn geslaagd voor hun molenaarsexamen. Welkom bij het Gilde als geslaagd lid. Ik hoop u persoonlijk de hand te kunnen drukken bij de uitreiking van uw getuigschrift tijdens de Algemene Ledenvergadering van De Hollandsche Molen in het voorjaar van 2019.

Ik wens u en uw naasten fijne, zinvolle dagen in deze decembermaand en een gezond en voorspoedig 2019.

Erik Kopp, voorzitter

Verslag Opleidingsraad

10 november 2018

DOOR: GEERT JONKER

Locatie: Restaurant LaPlace in De Meern (A12)

Aanwezig:

Afdelingen: Groningen, Drenthe, Gelderland, Utrecht, N-Holland, Z-Holland, Zeeland, N-Brabant en Limburg. Onderst. Diensten: Examen-coördinator, Vertrouwenspersoon., Verzendingen, Ledenadministratie Gildebestuur, Examencommissie DHM, en Dhr. Schippers en Van Kooij van het AKG.

Afwezig met kennisgeving: Afdeling Overijssel

Afwezig zonder kennisgeving: Afdeling Friesland

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet een ieder welkom.

De agenda voor de vergadering wordt zonder wijzigingen goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vorige vergadering d.d. 19 mei 2018 wordt goedgekeurd.

Naar aanleiding van de notulen:

- Punt 3e: Blijk van waardering: er wordt gekozen voor een afbeelding van de eigen molen op zeildoek.
- Punt 3f: Documentatie van het ambacht van korenmolenaar is reeds aanwezig (AKG).
- Punt 6: UT: veiligheidscoördinatoren moet zijn veiligheidscoaches.
- Punt 8: Molenbiotoop: het is een exameneis, maar er wordt tijdens het examen niet diep op ingegaan.

3. Evaluatie Hygiëncode Korenmolens

Herman Schippers informeert over huidige status nieuwe hygiëncode. Alle informatie/commentaar moet vòòr 30 januari binnen zijn zodat zij met die informatie in maart 2019 met het ministerie verder kunnen overleggen.

De informatie kan rechtstreeks naar het AKG gestuurd worden (e-mail: henkkooi@live.com of fietenherman@gmail.com). In principe is het zo dat je je eigen code/regels opschrijft: hoe meer je schrijft hoe meer je bij moet houden en des te meer archiefmateriaal je moet hebben. Vragen: hoe lang moet archiefmateriaal bewaard worden? Wat als je graan inkoopt bij boeren in de buurt en bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor de code?

Het zou goed zijn als er voor "ons molenaars" na het vastleggen van de nieuwe code een soort checklist zou komen.

Zodra de nieuwe code bekend is zal het AKG weer uitgenodigd worden om deze toe te lichten.

4. Bestuursmededelingen

- De km vergoeding gaat vanaf 1 januari 2019 van € 0,23 naar € 0,29/km

Toelichting: de wettelijke maximum vergoeding van € 0,19/km geldt alleen voor werknemers in dienstverband en geldt niet voor gereden kilometers door vrijwilligers van een organisatie.

- Weercursus

De afdelingen Noord-Brabant en Limburg organiseren in maart een weercursus onder leiding van David Henneveld. Het bestuur heeft besloten dat de planning van de weercursussen structureler moet worden aangepakt en voor lasten van het Gilde komen. Gedacht wordt aan 2 cursussen per jaar die op verschillende plaatsen in NL gehouden zullen worden. Het bestuur zal hierover contact opnemen met David Henneveld.

- Verzekeringen.

Er is soms nog verwarring over de verzekeringen. In de contributie zit alleen een vast bedrag voor de WA verzekering. Voor WA+ (schade aan molen) en Ongevallen moet/kan het Gildelid dit ieder jaar opgeven bij de betaling van zijn/haar contributie. Dit wordt helaas vaak niet gedaan. Dit blijkt uit recente incidenten waarbij men onterecht dacht verzekerd te zijn!!!!!! Aandachtspunt voor alle leden.

MIO's zijn in het eerste jaar na hun aanmelding automatisch voor WA en WA+ verzekerd. De leden van de OR besluiten dat bij aanmelden de nieuwe MIO ook automatisch voor ongevallen verzekerd wordt.

Er zal nagedacht worden hoe het systeem verbeterd kan worden. Geopperd werden: de contributie verhogen met de premies voor WA+ en Ongevallen, aanvinken op de jaarlijkse betaling als je niet voor ongevallen of WA+ verzekerd wilt zijn.

Er wordt op gewezen dat de WA verzekering van de Vereniging van Gemeenten minder dekking biedt dan de WA en WA+ van het Gilde.

- UNESCO.

Naar aanleiding van de erkenning van het ambacht van molenaar door de UNESCO in 2017 is er voor 2020 een internationale conferentie gepland. Erik en Bas de Deugd zitten namens het Gilde in de werkgroep die verder bestaat uit vertegenwoordiging van DHM, AKG, GFM, KIEN en RCE. Erik geeft aan dat begin volgend jaar een aantal zaken vastgelegd moeten worden zoals: genodigden, locatie, duur, kosten, programma, sprekers, enz.

Hij vraagt iedereen die contact heeft met een buitenlandse molenorganisatie of buitenlandse molenaars dit door te geven aan hem. Vanuit het Gilde zal contact worden opgenomen met Gildeleden die in het buitenland wonen.

5. Opleidingszaken

a. Lesboeken Watermolenaar.

Men is in de laatste tijd goed opgeschoten met het nieuwe lesmateriaal maar het is nog niet af. Er wordt verder actief aan gewerkt om dit zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen.

b. Minimum Leeftijd Aanvang Opleiding.

Op de ALV van april 2018 is besloten de minimum leeftijd waarop met de opleiding begonnen kan worden verlaagd zal worden van 16 naar 14 jaar. Hierdoor moeten de Statuten en het HHR worden aangepast. Een commissie heeft hiernaar gekeken en het volgende geadviseerd:

- Tot 14 jaar kun je alleen jeugdlid zijn.
- Bij 14 moet je kiezen of je in opleiding wilt of jeugdlid wilt blijven.
- Bij 18 moet je kiezen of je in opleiding wilt, donateur wilt worden of het lidmaatschap van het Gilde wilt beëindigen.

De voorgestelde wijzigingstekst van het HHR geldt alleen voor de artikelen en passages met betrekking tot de opleiding van jeugdeden.

Het advies van de commissie is ook om een contract op te stellen tussen het jeugdlid dat de opleiding wil gaan doen, zijn/haar ouders/verzorgers en de molenaar/instructeur. Dit model contract zal bij goedkeuring op de website geplaatst worden.

Eventuele, individuele, extra afspraken kunnen op het contract erbij geschreven worden. De molenaar/instructeur blijft bij opleidingsactiviteiten op andere molens verantwoordelijk voor de jeugdige in opleiding. Een kopie van het contract kan bij het logboek worden gevoegd.

Het wordt wenselijk geacht door de aanwezigen dat de betreffende molenaar/instructeur een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) aanvraagt. De kosten hiervoor kunnen bij het Gilde gedeclareerd worden.

Erik stelt voor om de aanpassingen in het HHR en het model contract voor te leggen aan de instructeurs die op dit moment 16-18 jarigen opleiden, indien relevant voor de moleneigenaar kan het opleiden van een 14-18 jarige worden opgenomen in de RI&E. Jaarlijks vindt er tussen molenaar/instructeur, ouders/verzorgers en de jonge MIO een evaluatie plaats.

c. Digitale EAF.

Na een voor- vs nadelen discussie wordt besloten af te zien van een digitale versie van de EAF. Dit vanwege de huidige verwerkingssystematiek van de aanvragen.

d. Modulair Opleiden.

We hebben nu een goede opleiding, maar het kan beter. Verder zijn de lesboeken een combinatie van leerboek en naslagwerk. Een memo m.b.t. Modulair Opleiding van Henk Klöpping dient als leidraad bij de discussies.

Aan het eind van de discussie is er weinig draagvlak voor een modulaire aanpak van de opleiding voornamelijk omdat een groot deel van de opleidingsstof voor alle types (wind)molens geldt.

Een tweede conclusie is dat er wel draagvlak is voor kopcursussen en het vastleggen van (aparte) documentatie over de praktijk van het ambacht en de techniek met betrekking tot het specifieke werktuig waarvoor de molen is ingericht (bv olieslaan/olieslager, houtzagen/houtzager, enz.). Erik zal molenaars benaderen die willen meewerken aan het vastleggen van

de theorie en praktijk en het ontwikkelen van de verschillende kopcursussen.

e. Vertalingen Lesboeken.

Enkele collega-organisaties in Duitsland, Denemarken, Engeland, Frankrijk en Zwitserland hebben interesse getoond in een vertaling van onze lesboeken. Na contact met een vertaalbureau blijkt een vertaling van ons volledige lesmateriaal ongeveer € 20.000 per taal te kosten. Hiervoor zal een rijkssubsidie aangevraagd worden.

We willen als Gilde wel graag een internationale voortrekkersrol blijven vervullen in dit traject.

6. De 5 minuten van...

LI: De eerste ervaringen met het nieuwe examen voor watermolenaars is positief. Wel is het een probleem, door het geringe aantal opleidingsmolens, een molen te vinden die de examenkandidaat nog niet kent.

UT: Er is een duidelijke tendens in de toename van het aantal vrouwelijke kandidaten dat zich voor de cursus opgeeft.

GLD: Er was veel belangstelling voor een door de afdeling georganiseerde combi-cursus voor Valbeveiliging, EHBO en Reanimatie.

NB: Er wordt actief samengewerkt met onze Vlaamse en Limburgse collega's.

GR: Als de instructiemolen van een MIO geen zeilen heeft, maar bv 4 weken met zelfzwichting, mag een kandidaat dan 120 uur draaien op deze molen, of moeten de uren gemaakt worden op een molen met zeilen? Ja dat is toegestaan. De exameneis is dat de kandidaat moet kunnen opzeilen en afzeilen, maar er is niet vastgelegd in hoeveel uur hij dat moet leren.

DR: Wil graag examinatoren uitwisselen met andere afdelingen omdat Drenthe slechts over een paar examinatoren beschikt.

ZLD: Het aantal avonden waarin theorielessen gegeven wordt is verdubbeld. Verder wordt er een cursus Gidsen aangeboden.

NH: Niet veel nieuws: veiligheid krijgt tegenwoordig extra aandacht.

7. Veiligheid

Er zijn in de afgelopen periode 5 gemelde incidenten en/of ongevallen geweest.

Voor de notulen is het voldoende te verwijzen naar de website van het Gilde voor meer informatie over deze incidenten.

Het blijkt dat niet alle schademeldingen aan het bestuur doorgegeven worden. Daarvoor de oproep om dit vooral wel te doen zodat er een completer overzicht is en de schade beter financieel afgehandeld kan worden

8. Opvolging Websolve

De nieuwe website host Gengko is een goed alternatief voor Websolve. Zij werken voor veel vergelijkbare verenigingen als de onze. Intussen is het contract met hen getekend. Na veel voorbereidend werk is een eerste proef met het overzetten van een deel van het ledenbestand goed verlopen. Het concept van de lay-out van de website ligt op dit moment bij het bestuur. Er wordt naar gestreefd om nog in 2018 online te gaan. Mocht dat niet lukken dan vroeg in 2019.

Het innen van de contributie voor 2019 loopt nog via Websolve.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de volgende Gildebrief.

9. AVG (wet op de Privacy)

Er is een intern document opgesteld waarbij degenen die vertrouwensgegevens ontvangen of daartoe toegang hebben, bevestigen dat zij zich bewust zijn dat deze informatie onder de nieuwe AVG wetgeving valt. De voorgestelde boeteclausule die hierin opgenomen is, zal verwijderd worden.

10. Rondvraag

- Voorstel om valbeveiliging op de checklist toe te voegen wordt aangenomen.
- Is het mogelijk het logboek digitaal te maken? Ja, maar bij verlies of diefstal ben je alles kwijt. Voorlopig wordt daar geen actie op ondernomen.

- Het bestuur zal navraag doen bij Jan Wieffer (verzekeringen) hoe het zit met bestuurlijke aansprakelijkheid
- Voor de algemene planning: wanneer zijn de OR vergaderingen? Deze zijn 3e zaterdag in mei (na Nat. Molendag) en de 2e zaterdag in november. De Algemene Ledenvergadering (ALV) is de 1e zaterdag van april.
- Is er belangstelling voor een "Molenvrijwilligersdag"? Het commentaar varieert van: "instemming" tot "wij doen al wat met onze vrijwilligers". Erik zal in overleg met DHM met een voorstel komen.

Volgende vergadering op 18 mei 2019 (dus zaterdag na Nationale Molendag).

Contributie en verzekering voor 2019

DOOR: WILLEM BOENDER, ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
JAN WIEFFER, verzekeringen@vrijwilligemolenaars.nl

Contributie en verzekeringspremies blijven in 2019 ongewijzigd.

- de contributie voor geslaagde leden bedraagt	€	25,00
- voor leden in opleiding (incl. WA+)	€	28,50
- voor donateurs ten minste	€	15,00
- de WA+ premie bedraagt p/jaar	€	3,50
- voor de ongevallenverzekering is de premie p/jaar	€	9,50

De banken zijn teruggekomen van de aangekondigde afschaffing van de acceptgiro, dus die kunnen we gewoon blijven gebruiken.

Betaal alsjeblieft op tijd. Nog beter is: vul het machtingsformulier automatische incasso in. Inmiddels heeft ruim 86% van de leden de WA+ verzekering afgesloten. Een goede keuze, want er zijn helaas nog altijd molens zonder goede aansprakelijkheidsverzekering voor hun vrijwilligers en bezoekers. Hoe vaak ben je op de molen in een jaar? Zet dat eens af tegenover de premie.

Als je niet op tijd betaalt, ben je niet verzekerd

Als je op 1 januari 2019 je contributie voor het jaar 2019 niet hebt betaald, dan ben je niet verzekerd. Je loopt dan ook het risico te worden uitgeschreven uit het Gilde als wanbetaler. Deze leden zijn onverzekerd en lopen dus grote risico's: niet alleen voor zichzelf, maar ook voor anderen! Voor alle duidelijkheid: wij kijken op het moment van schade op de eerst plaats of er betaald is. Is er niet betaald, dan wordt de schade zonder meer afgewezen. Aan "sjoemelers" met datums en/of personen doen wij zeker niet.

Wat kan je eraan doen

Als eerste betaal je gewoon op tijd: dus vóór 1 januari. Nog beter is: vul het machtingsformulier voor de automatische incasso in. Dit formulier vind je op de

website: <http://www.vrijwilligemolenaars.nl/het-gilde/lidmaatschap/contributie>. Als je nu deze machtiging invult, is deze geldig met ingang van het contributiejaar 2019. Je blijft uiteraard baas over je eigen geld. Want je hebt altijd de mogelijkheid en het recht een betaling ongedaan te maken. Die machtiging kan je later altijd weer intrekken, als je dat nodig vindt. Let op, die machtiging geldt niet meer voor 2018.

Welke voordelen heeft automatische incasso

Voor jou en ons gemak is het voordeel:

- je hebt geen omkijken meer naar je betaling, mits voldoende saldo op je rekening
- je kunt het dus niet meer vergeten
- je betaling is altijd op tijd
- je bent dan altijd verzekerd
- je ontvangt rond 8 december een waarschuwing dat de incasso gaat plaatsvinden rond de 20ste van die maand

Voor de ledenadministratie, de verzekeringen en de boekhouding scheelt het heel veel handmatig werk. Die personen kunnen dan meer op hun eigen molen draaien.

Het Gilde wil heel erg graag dat je zelf via een automatische incasso betaalt. Daarna kan je de kosten bij de moleneigenaar terug vragen. Het komt namelijk geregeld voor dat de moleneigenaar of een ander de contributie te laat of helemaal niet betaalt. Het gaat ook vaak fout door een verkeerd bedrag, geen naam en/of geen lidnummer. Volgens de voorwaarden blijf je zelf persoonlijk verantwoordelijk dat er op tijd betaald wordt, ook als een ander voor jou betaalt.

Meer informatie is te vinden op www.vrijwilligemolenaars.nl. Je kan hier ook inloggen om je gegevens te bekijken en te veranderen.

De VNG Vrijwilligersverzekering

Andries Higler, vrijwillige molenaar van Daams Molen in Vaassen, maakte ons opmerkzaam op een verzekering voor vrijwilligers via de gemeente.

DOOR: JAN WIEFFER, verzekeringen@vrijwilligemolenaars.nl

"Om er zeker van te zijn dat organisaties en hun vrijwilligers voldoende verzekerd zijn, hebben veel gemeenten een collectieve vrijwilligersverzekering afgesloten. Vrijwel iedere gemeente heeft zo'n verzekering en die is ook van toepassing op molenaars. Deze verzekering is algemeen bekend als VNG Vrijwilligersverzekering (VNG = Vereniging Nederlandse Gemeenten). Elk molenbestuur zou even bij de gemeente moeten navragen of daar ook deze verzekering geldt. Vrijwilligers zijn verzekerd voor bijvoorbeeld ongevallen en schade/verlies van persoonlijke eigendommen, aansprakelijkheid, rechtsbijstand en verkeersaansprakelijkheid."

Aanvulling namens het Gilde

Andries wijst ons terecht op het bestaan van deze VNG Vrijwilligersverzekering. Deze verzekering wordt door vrijwel alle gemeen-

ten afgesloten voor de vrijwilligers werkzaam binnen de gemeente. Deze verzekering is een hele mooie aanvulling op de verzekeringen van het Gilde en bovendien geheel gratis. De Gilde-verzekeringen zijn echter niet overbodig geworden door deze VNG-vrijwilligersverzekering.

Enkele verschillen zijn:

- schade aan de molen is bij de VNG NIET verzekerd, bij het Gilde via de WA-plus wel
- de verzekerde bedragen liggen bij de VNG duidelijk lager dan bij het Gilde: bij overlijden € 12.500 tegenover € 20.000,- en bij blijvende invaliditeit maximaal € 25.000 tegenover maximaal € 100.000,-
- de VNG biedt WEL gratis dekking voor schade aan persoonlijke eigendommen tot maximaal € 5.000,- en voor aansprakelijkheid voor leden van besturen e.d.

Advies

Voor zowel de molenaar als voor het molenbestuur als voor de moleneigenaar is het advies: regel allereerst je eigen verzekeringen goed (inclusief je privé WA-verzekering en de WA-plus) en informeer bij je eigen gemeente naar de VNG Vrijwilligersverzekering. Bij schade wordt dan per geval bekeken bij welke verzekering allereerst te claimen.

Kijk ook op:

- www.vrijwilligemolenaars.nl
- de website van je eigen gemeente
- of mail of bel het verzekeringssecretariaat: verzekeringen@vrijwilligemolenaars.nl telefoon 074 - 277 4531 of 06 537 333 22.

Berton

DOOR: CLEMENS DRESSELAARS, Molenaar Prins Bernhard Molen Melick

Al een tijd ben ik van plan om een paar foto's van het Berton-systeem naar de Gildebrieff te sturen, maar het kwam er steeds niet van. Ik zag dat de Gildebrieff over het systeem al eerder een foto hadden geplaatst maar ik vond ze niet zo duidelijk. Nu vind ik in mijn verzameling foto's weer die van een bijzondere molen.

Op een ritje door de Bourgogne op een zondag in de zomer van 2012 kwamen mijn vrouw en ik bij toeval langs een molen waar een dorpsfeest aan de gang was. Ik maakte bijgaande foto van het gevlucht maar ook de staart van de molen mocht er wezen. We werden er als helden ontvangen, kregen een uitgebreide rondleiding in en om de molen en mochten het feest mee vieren.

Hiernaast enkele pagina's van de Gildebrieff uit 2001 waarin het Berton-systeem aandacht kreeg.

In memoriam Arnold Lampaert

Het was in het jaar 2001 dat ik Arnold Lampaert voor het eerst ontmoette. Dat gebeurde op de Hulsters Molen, de beltmolen in Schoondijke. Ik was daar in het kader van de molenaarscursus om andere type molens te bezoeken en te bekijken. Het klikte meteen tussen ons. Arnold draaide daar al enkele jaren. Het molenaarsvak werd hem onder andere geleerd door de legendarische molenaar Piet Luteijn uit Sasput, die zaterdags nog

regelmatig bij hem kwam kijken hoe het ging. Zo ontstond daar een gezellige ontmoetingsplaats voor lieden van diverse pluimage. Dat is tot het laatst zo gebleven.

Aanvankelijk leerde Arnold voor vlasser en zou hij het bedrijf van zijn ouders in Eede gaan voortzetten. Door economische ontwikkelingen bleek die toekomst er niet meer in te zitten. Daarom schoolde hij zich om tot lasser bij scheepswerf De Schelde. Daarna werkte hij jarenlang tot aan zijn pré-pensioen bij de Dow in Terneuzen. Toen was er ruimte genoeg om zijn creativiteit en handigheid te uiten in het draaien van houten schalen, potten en nog zo veel meer. Ook de grote tuin bij zijn huis, die hij samen met zijn vrouw Joke onderhield, was een lusthof voor het oog! En toen kwam dé passie van zijn leven in beeld: het molenaarsambacht aan de beltmolen bij hem bijna om de hoek. Wat heeft hij gewerkt, gesjouwd én genoten op die molen: meel malen en

kletsten met zóveel verschillende mensen. Iedere zaterdag was hij steevast om tien uur present: die dag was voor hem!

Ook voor onderlinge, grote klussen kon je op hem rekenen. Wat hebben we veel gelachen en plezier gehad met hem op onze molenaars-uitjes, zeker op die met de Vlaamse collega's waarmee we goede contacten hadden.

Ja...Arnold was een goeie vent, zonder meer.... Ik word nogal eens aan hem herinnert als ik de meelschip gebruik die hij voor mij ontworpen en gemaakt heeft. Die schep is voor mij een zeer dierbare herinnering!

Op 28 juni is Arnold op de leeftijd van 74 jaar overleden, ten gevolge van een dodelijke ziekte die hij al jarenlang dapper had weerstaan.

Ton Koops, molenaar van De witte Juffer in IJzendijke

Jozef Derkman overleden

Op dinsdag 16 oktober 2018 is op de leeftijd van 81 jaar Jozef Derkman in Denekamp overleden. Als molenaar van de Nicolaasmolen heeft Jozef vele malen zijn molen in de rouwstand gezet. Met pijn in het hart hebben de molenaars op woensdag 17 oktober de Nicolaasmolen in de rouwstand gezet voor Jozef. De drie andere molens van de stichting, de Oortmanmolen, de Westerveldmolen en de Borgelinkmolen, werden ook in de rouwstand gezet.

In 1964 kwamen Jozef met zijn vrouw Truus uit Tilligte aan de Ootmarsumsestraat in Denekamp te wonen om daar de kruidenierswinkel van de opa van Jozef over te nemen. Op het erf stond ook de vervallen Nicolaasmolen. Jozef heeft geprobeerd de molen te restaureren maar dat lukte niet. De molen werd verkocht aan architect Frans Knippers die het ook niet voor elkaar kreeg. In 1974 kwam de molen in het bezit van de gemeente Denekamp die tot restauratie overging: in 1976 was de molen klaar. Inmiddels was Jozef begonnen met het volgen van de molenaarsopleiding. Hij slaagde in 1976, waardoor hij meteen op de molen aan de slag kon. Twee

jaar later werd hij ook instructeur en heeft hij vele molenaars opgeleid, waaronder ook molenaars uit Duitsland. Ook werd hij examinerator voor de landelijke vereniging De Hollandsche Molen en van Stichting De Overijsselse Molen was hij lid van de examencommissie en de opleidingscommissie. In 1986 nam de Molenstichting Lattrop-Tilligte de Nicolaasmolen over van de gemeente Denekamp. Jozef heeft vanaf die tijd in het bestuur van de stichting gezeten. Ook was hij biotoopwachter.

Op de watermolen van het Singraven is hij ook een aantal jaren beroepsmatig actief geweest als watermolenaar op de houtzaagmolen. Later werd hij ook instructeur voor het opleiden van watermolenaars. Na overleg met Stichting Edwina van Heek nam de molenstichting in 2011 het gebruik van de watermolen over en Jozef werd daar vrijwillige molenaar. Ook daar heeft hij veel werk verzet om de molen weer zaagvaardig te maken.

Voor zijn vele werk voor de molens heeft hij twee onderscheidingen gekregen: in 2000 van Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding en in 2005 van Stichting De Overijsselse Molen. In Denekamp werd hij in 2013 door

carnavalsvereniging De Kottelpeer'n onderscheiden met De Beste Peer en in 2017 kreeg hij een koninklijke onderscheiding als lid in de Orde van Oranje Nassau.

In de laatste jaren kreeg hij te maken met een afnemende gezondheid waardoor hij steeds minder kon werken en dit meer en meer moest overlaten aan collega-molenaars. Tot voor twee maanden was hij nog steeds aanwezig op de werkvloer om iedereen met raad en daad bij te staan. Zo was hij nog op 9 september aanwezig bij de viering van het tweehonderd-jarig bestaan van de Borgelinkmolen in Denekamp om zijn betrokkenheid te tonen.

Nooit op de voorgrond tredend was hij wel altijd zeer nadrukkelijk aanwezig. Bij zijn overlijden spreekt de Molenstichting haar waardering en erkentelijkheid uit voor het vele werk dat hij voor de molenwereld heeft verricht.

Ton Huttenhuis, Molenstichting Lattrop-Tilligte in Dinkelland

In memoriam Kees van der Lede (1938–2018)

Op 29 augustus 2018 is Kees van der Lede overleden. Kees was een bijzonder mens: een zeer gedreven molenaar met een gouden hart, met een duidelijke eigen mening en met een talent om kennis en vaardigheden over te brengen. Hij was een man van de praktijk, die het molenaarsvak met de nauwgezetheid van een beroepsmolenaar heeft uitgeoefend. Tot het moment in het voorjaar van 2017, dat het plotseling niet meer ging ...

Hoe moet je Kees typeren? Een man een man, een woord een woord. Nooit wegduiken als er iets aan de molen gedaan moest worden. Schilderen, schoonmaken, initiatief nemen om te repareren, een oog splitsen, een zeil repareren, tussendoor de stelling nog eens schoonmaken, actief en beweeglijk en boordevol energie. Ja, natuurlijk was hij ook eigenzinnig (maar dat zijn alle molenaars) en met duidelijke standpunten over hoe en wat er gebeuren moest.

Vanaf 2001 was Kees een van de molenaars op stellingkorenmolen De Haas in Benthuisen. In 2006 werd molen De Haas door het Gilde aangewezen als gastgevend molen. Vanaf dat moment tot 2017 leidde Kees (samen met Jan Menge die in 2016 overleden is) als molenaar met instructiebevoegdheid vele nieuwe leden op. Daartoe behoorde ook ondergetekende, die aan die opleiding en de jaren van samenwerking

daarna vele goede herinneringen heeft. Kees was ook vaste molenaar op twee poldermolens. Wekelijks of vaker was hij op De Rooie Wip in Hazerswoude Dorp. Ook hield hij samen met Ria maandelijks en in de vakanties de Rietveldsemolen draaiende. Het koppel Kees–Ria heeft enorm veel betekend voor molen De Haas. Vanuit het stichtingsbestuur werd vaak gesproken over 'het gouden koppel', omdat Ria de drijvende kracht achter de molenwinkel was en minstens net zo 'molengek' als Kees. Beiden waren begenadigd met een scherp geheugen en een prettige reislust. Vooral met de caravan vaak met Ria als initiatiefneemster bezochten ze samen door heel Nederland honderden molens. Daarom kennen vele molenaars uit heel Nederland Kees en Ria.

En altijd namen ze weer kennis mee terug naar huis en brachten dit in de 'eigen' molen in praktijk. Toen ik in 2010 met de opleiding begon werd ongeveer 5.000 kilo tarwe gemalen, gebuild en verkocht. In 2017 was dat meer dan 12.000 kilo. Dat was vooral de verdienste van Ria in de winkel en Kees aan de meelpijp!

In maart 2017 stond Kees nog in de regen op een hoge ladder in de kruin van een beukenboom om deze met een handzaag weer terug te snoeien tot onder het niveau van de stelling. Twee weken daarna werd hij met spoed opgenomen in het zieken-

huis en geopereerd aan een tumor in zijn hoofd. Het was het eind van zijn werkzame molenaarsleven. Ondanks zijn ijzersterke lichaam en geest was de strijd ongelijk. Ria heeft hem met liefde omgeven en verzorgd tot hij overleed.

Wij weten ons geïnspireerd door Kees en hebben veel aan zijn arbeid te danken. Dat hij mag rusten in vrede.

Dirk Kuijper, voorzitter Vereniging Benthuiser Molenaars

Vakantie Azoren

Geïnspireerd door de vakantie verhalen in de Gildebrief van september 2018 wil ik ook mijn vakantiefoto's van dit jaar op de eilandengroep Azoren [Portugal] delen. Wij hebben een fly-drive gedaan op drie eilanden: Sao Miguel, Faial en Terceira.

DOOR: RENÉ JANSE

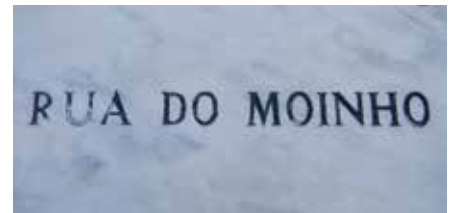
molenaar op korenmolen De Eendracht in Alphen aan den Rijn

In de hoofdstad Horta van Faial zou volgens een stadsplattegrond een molen moeten staan. Na een stevige klim naar een hoger gelegen wijk kwam ik in een straat met villa's terecht waar een molen zou moeten staan. Pas na lang zoeken kwam ik in een "Rua do Moinho", dus Molenweg.

Eindelijk zag ik tussen twee villa's een ruïne van een molen staan van een meter of vier hoog. De onderbouw is van ruwe steen en de bovenbouw van hout. De helft van de kap was verdwenen, zodat er een blik naar binnen geworpen kon worden. Bij lang kijken

herkende ik een molensteen, een spruit waar nog een balk aanzat, een trap en een restant van een bovenas met askop. Het is jammer dat deze molen niet in betere staat verkeerd en wegwijnt in een woonwijk.

Veel molens op de Azoren zijn in slechte staat, omgebouwd tot vakantie-onderkomen of gewoon verdwenen. Gelukkig zijn er een aantal die worden gerestaureerd en soms zelfs weer maalvaardig zijn, zoals onderstaande molen ten noorden van Horta.

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS
TITULAER

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,
maaltechnisch advies.

Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.

Restauratie van stenen en maalstoelen.

Kweernen, wrijfstenen, demo-stentjes.

Kneus- en scherphammers.

www.molensteinen.nl

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland

Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86

E-mail: molensteinmakerij@planet.nl

**Had u hier
uw advertentie
willen hebben?**

**Neem dan
contact op via
[boekhouding@
vrijwilligemolenaars.nl](mailto:boekhouding@vrijwilligemolenaars.nl)**

Koning
Molenzeylen

- *Nieuwe zeilen*
- *Reparaties*
- *Touwwerk*
- *Smeermiddelen*
- *En meer...*

Fa. Koning v.o.f.
058-2135830 / 06-15107316
info@koning-molenzeylen.nl

www.koning-molenzeylen.nl

**Zeilmakerij
van Neerven bv**

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS**

Tel. 0412-624028

Fax. 0412-627973

info@zeilmakerijvanneerven.nl

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

450 jaar houtzagen in het Kirnitzschdal (Saksen-Duitsland)

DOOR: PEKAH KLEINGELD,
vrijwillige molenaar op korenmolen Aeolus in Vlaardingen

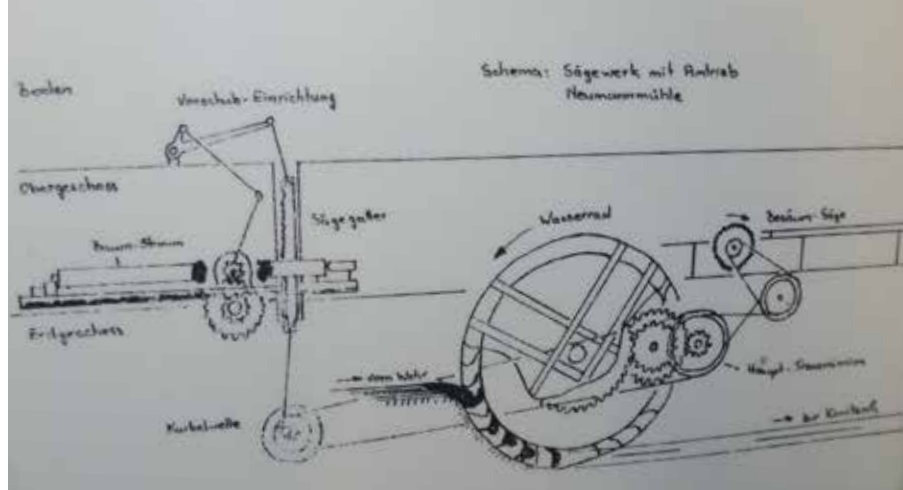
Het zaagraam met slechts één zaagblad

Op de grens van Duitsland en Tsjechië, in de buurt van Bautzen, ligt het natuurpark Sächsische Schweiz. In dit natuurpark stroomt het riviertje de Kirnitzsch (of Khaa of Kyjov). Het riviertje heeft geen bijzonder groot verval,

maar kende toch een lint van wel 16 watermolens. De meeste watermolens zijn nog wel herkenbaar maar niet meer actief. De enige, nog volledig werkzame watermolen is de Neumannmühle. Deze molen wordt genoemd

in een oorkonde uit 1580 en is dus al heel lang hout aan het zagen. Het blijkt dat in de loop van deze tijd de inrichting van deze zaagmolen nauwelijks is veranderd.

Doorsnede tekening van de zaaginrichting

Het middenslagrad (1,80 m breed, doorsnede 4,90 m)

Verschillen

Deze molen is dus beduidend ouder dan de Nederlandse zaagmolens die ik ken. Het was bijzonder leerzaam om een rondleiding van de molenaar te krijgen en de verschillen met de modernere Nederlandse molen te ontdekken. Door de droge zomer stond er niet genoeg water in de rivier om de molen aan de gang te brengen, maar een elektrohulpmotor kon toch het mechaniek laten bewegen.

De verschillen beginnen buiten: de rivier is beperkt in breedte. De boomstammen zijn stroomopwaarts gehakt en worden door de rivier afgevoerd; daardoor zijn ze tussen de drie en vijf meter lang. De boomstammen worden opgevangen in een 'Flosserei' maar blijven daar niet bijzonder lang wateren: daar ontbreekt de ruimte voor.

De boomstam wordt met mankracht uit het water gehaald: er is geen takelwerk dat met waterkracht de boom uit het water trekt. De helling ligt ook niet pal aan de molen maar op enige afstand. De boomstam wordt op

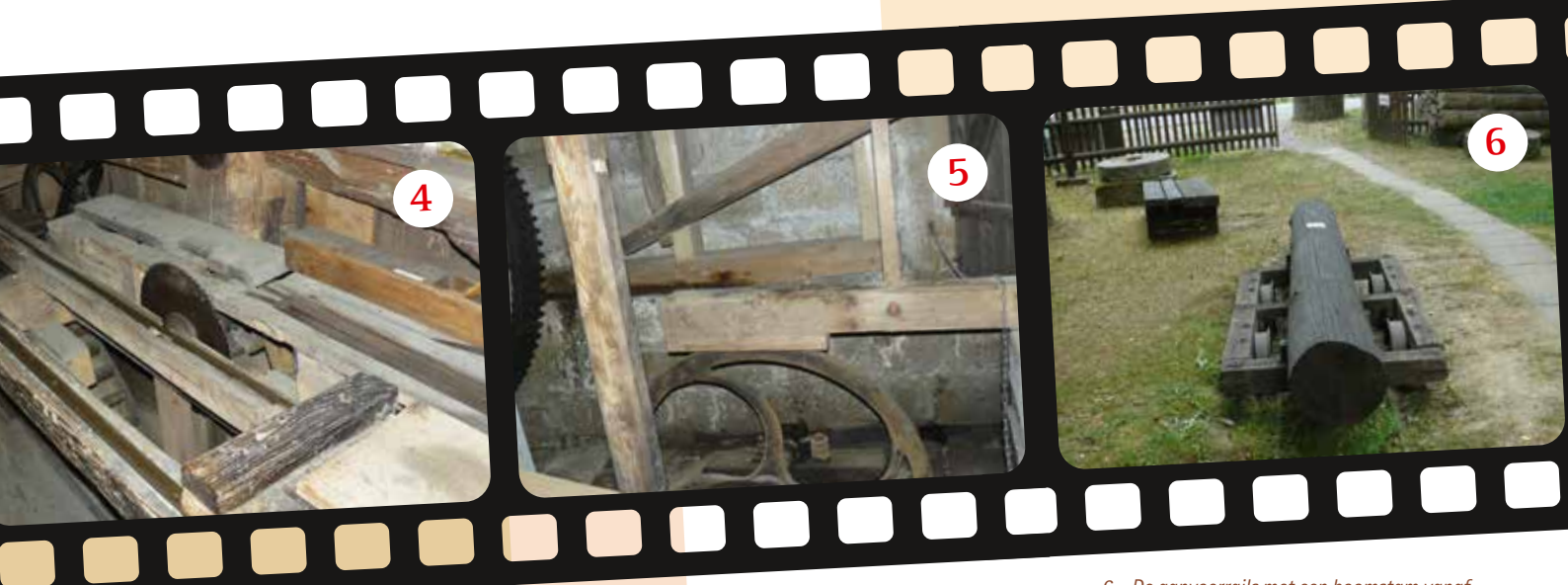
een karretje op rails naar de molen gebracht. In de molen staat een Venetiaans zaagwerk dat bekend voorkomt: één zaagmaam met daarin slechts één zaagblad wordt door het waterrad en een krukas aangedreven. De zaagslee kan echter niet de boomstam in zijn geheel door het zaagmaam duwen. Bij de laatste dertig centimeter van stam kan de zaag niet komen, omdat anders de zaagslee aan stukken wordt gezaagd. Het laatste stukje stam moet dus handmatig worden doorgezaagd!

Het krabbelwerk werkt tegelijk op twee tandwielen twee zaagbewegingen met één voortgaande beweging. De snelheid van de zaag kan op drie manieren beïnvloed worden: door het krabbelwerk, met de vang en met de sluis. Door de sluis verder open te zetten krijgt het rad meer water en gaat sneller draaien en dus sneller zagen. Inschakelen van het zaagwerk gaat door middel van het verschuiven van een lederen

aandrijfriem. Er hoeft geen vliegwiel in werking te worden gezet, want het waterrad fungeert zelf als vliegwiel. De vang bestaat uit slechts een enkel remblok. Stoppen gebeurt eerder door de aandrijfriem te verschuiven of door de toestroom van water te onderbreken.

Het is een bijzonder leuke ervaring om met een Duitse molenaar door zijn molen te mogen gaan. De molen is verder nog bijzonder vanwege de uitvinding van het houtslijpen en papiermaken – maar daar kom ik in een volgend artikel op terug.

De molen is dagelijks open en collega-molenaars krijgen een uitgebreidere rondleiding dan de gemiddelde bezoeker. Meer bezoekinformatie: <http://www.neumann-muehle.de/> Tip van de molenaar: in de nabijgelegen Buschmolen is het uitstekend lunchen. Dat bleek inderdaad te kloppen.

1. Krabbelwerk
2. Bediening van de watertoevoer

3. Bediening van de vang
4. Cirkelzaag – ook aangedreven door het waterrad
5. De vang met slecht één remblok

6. De aanvoerrails met een boomstam vanaf de Flosserei

De uitvinding van papier uit hout in het Kirnitzschdal (Saksen-Duitsland)

DOOR: PEKAH KLEINGELD,
vrijwillige molenaar op korenmolen Aeolus in Vlaardingse

Patent

In het begin van de 19e eeuw nam de vraag naar papier toe. De grondstof die tot dan toe werd gebruikt, lompen, was niet in voldoende mate voor handen. Een uitvinder uit het naburige stadje Bad Schandau, Friedrich Gottlob Keller, ontdekte dat geraspt hout een stof opleverde waarvan je papier kon maken. Dit idee kreeg hij uit wespennesten en kralenkettingen van kersenpitten die zijn dochters maakten. Hij vroeg patent aan op het slijpen van hout tot cellulose en daarmee legde hij de basis voor de tegenwoordige papierindustrie. Keller verkocht zijn patent aan Hermann Voelter, een naam die nog steeds bestaat als fabrikant van papiermachines. Keller is niet rijk geworden van zijn patenten (hij heeft onder andere ook het potlood uitgevonden). Hoe dan ook, in de Neumannmühle staat een van de eerste door Voelter gemaakte papiermachines en die wordt aangedreven door het waterrad.

Werking

In de molen begint de papierafdeling met een staande slijpsteen van zandsteen dat een houtblok langzaam afslijpt. De afgeslepen pulp komt in een bad terecht, dat gevuld wordt met schoon water uit de rivier. Vanuit dit waterbad wordt met een scheprad de pulp opgepompt en met een gootje naar de verdere verwerking gebracht. Deze verwerking bestaat gewoon uit twee maalstenen - een ligger en een looper - die de pulp nog fijner malen. Het lichtwerk en dergelijke zijn precies hetzelfde als bij een graankoppel, alleen spoelt er hier papierpulp door heen.

De gemalen papierpulp komt vervolgens in een zeef tank terecht. Daarbij stromen de kleine delen door naar de papierwals en de grove delen gaan naar een overlooptank. Vanuit deze tank krijgen de grove delen een nieuwe ronde over de maalstenen, zodat ze alsnog kleiner kunnen worden. Op de papierwals wordt tenslotte de

pulp gedroogd door te walsen en de gewalste vellen worden door de molenaar afgesneden en op een stapel gelegd. Zo krijg je een dik soort cellulose-papier dat als grondstof dient voor de papierfabrieken die er schrijfvellen en andere soorten papier van maken.

Alle molenstenen, pompen en schepraderen worden met leren riemen aangedreven vanaf het waterrad dat ook de houtzaaginstallatie aandrijft. De molenstenen zijn allemaal van zandsteen (Elbsandstein) die in nabij gelegen groeves gewonnen werden. Als je nu nog door die oude steengroeven heenloopt, zie je de half uitgehouwen molenstenen nog in de rotswand zitten.

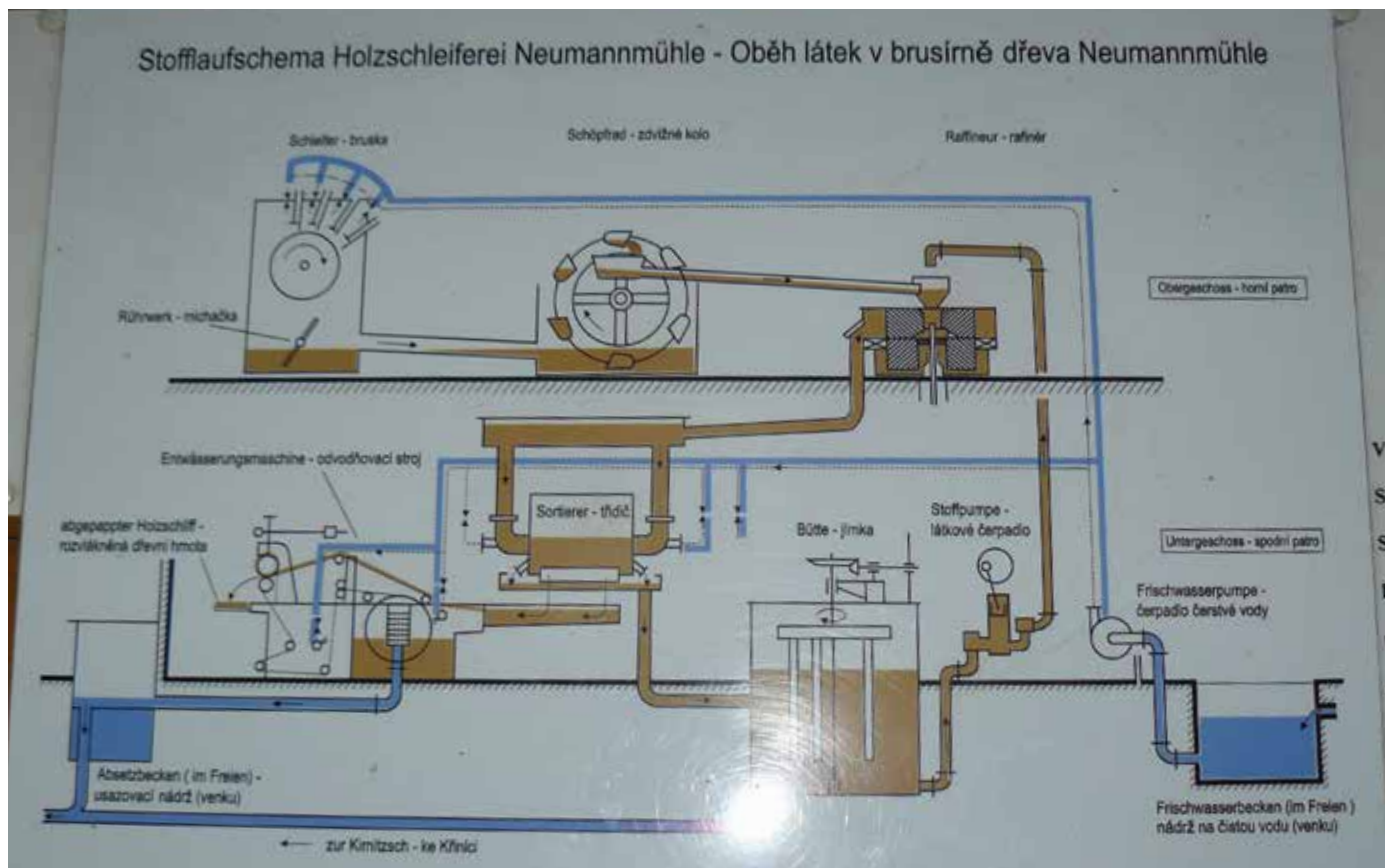
De bolspil van de raffineur met onderaandrijving want het is een waterradmolen

De inlaat van de raffineur – oftewel het kropgat van de maalstenen

De slijpsteen met het houtblok dat tot pulp wordt geslepen

De zomer van 2018: waar was de straalstroom?

De zomer van 2018 is er een die nog lang besproken zal worden. Warmte, hogedrukgebieden, droogte, weinig wind en het ontbreken van polaire lucht zijn toch wel de kernwoorden. Dat alles is best saai als ik vanuit weerkundig oogpunt spreek. In mei begon de warmte om pas in augustus weer normaal te worden. Enkele opvallende zaken wil ik behandelen: de zeer sterke en hardnekkige hogedrukgebieden, de straalstroom, thermische winden en zeewind-circulatie.

DOOR: DAVID HENNEVELD

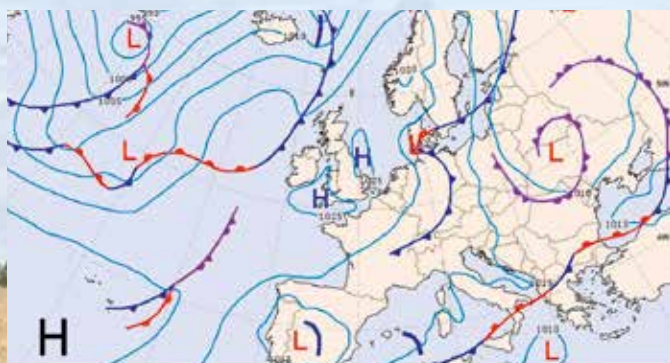
Hardnekkige hogedruk

Vanaf mei verschenen ze op de weerkaart: sterke hogedrukgebieden boven Engeland, opbouwend vanuit het hogedrukgebied bij de Azoren, vaak daarna uitbouwend naar Scandinavië. De seizoenverwachting van afgelopen mei gaf al aan, dat de druk in onze omgeving hoger zou zijn met ook meer warmte. Hoe dat dan uitpakt, is altijd afwachten bij ons: we liggen immers dichtbij de Noord-zee.

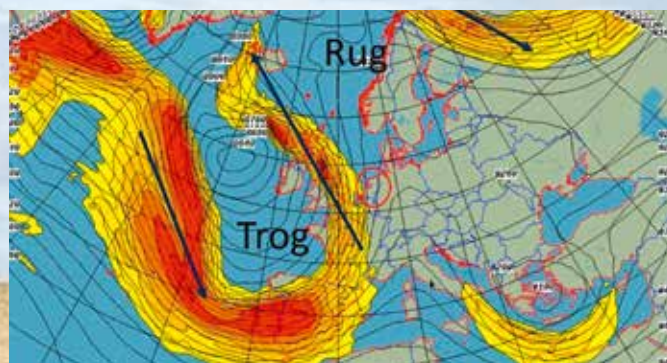
De straalstroom

Het weer bij ons hangt samen met drukgebieden, de temperatuur van het zeewater, de straalstroom, El Nino en La Nina rond de evenaar, maar ook hoe actief de zon is. De zon is in een rustige fase terecht gekomen, daardoor zwakt de straalstroom af en begint bovendien sterker te kronkelen. Hoe dit precies werkt met de zon weet ik echter niet. Wat ik op de weerkaarten wel kon zien was inderdaad een zeer sterke kronkeling van de straalstroom. Hij

was zwakker dan normaal. Een zwakkere, flink kronkelende straalstroom houdt automatisch in dat depressies minder actief zijn, minder snel trekken en dat hogedrukgebieden zich beter kunnen ontwikkelen en langer aan kunnen houden. De stroming is geblokkeerd en afgesnoerde lagedrukgebieden blijven langer op hun plaats liggen. De zuidwest-circulatie – die wij normaal kennen – viel helemaal weg en de hogedrukgebieden bouwden zich in eerste instantie op boven Engeland en de

Weerkaart zoals we deze veel zagen deze zomer. Hogedruk boven onze omgeving vanuit het Azoren-hoog en dan doorbouwend naar Scandinavië.

Weerkaart met de straalstroom. Opvallende kronkel in de straalstroom zorgde ervoor dat de storingen sterk afbogen boven Engeland. Een kronkel kan zichzelf ook gaan afsnoeren en dan bijna stationair worden.

Noordzee. Daardoor kon Nederland bijzonder veel noordelijke winden noteren. Later verlegde de hogedruk zich ook van tijd tot tijd naar Scandinavië. De hogedruk met warm weer kwam daardoor zeer noordelijk: tot wel 70 graden noorderbreedte. De temperatuurverschillen namen af tussen de pool en de noordelijke gebieden, wat de straaltroom ook weer extra verzwakte.

Doordat hogedrukgebieden over het algemeen rustig weer opleveren met weinig isobaren, staat er ook niet zoveel wind. Er waren wel lagedrukgebieden aanwezig, maar die trokken niet naar onze omgeving maar naar de Azoren, Spanje en Portugal met daar dan ook delen van een zwakke straaltroom. Daar was de voorzomer en een deel van de zomer erg gematigd qua temperatuur met flinke hoeveelheden neerslag en wind. Sterker nog, regelmatig was het bij ons warmer dan daar! Later kwam de straaltroom nog wel eens terug naar Europa maar boog dan bij Engeland plots sterk af naar het noorden richting van de Noordelijke IJszee. Nederland zag dan alleen wat hoge bewolking terug van de bijbehorende storingen maar verder niets. Hogedruk regeerde!

De warme lucht breidde zich helemaal uit tot over Scandinavië. Daar kon men op veel plaatsen de warmste zomer ooit noteren met nog meer zomerse en tropische dagen dan in De Bilt, zeer uitzonderlijk. Door de Scandinavische warmte gaven zelfs noordelijke winden bij ons ook warmte. Ook het zeewater warmde razendsnel op naar 22 graden, het IJsselmeer zelfs naar 25 graden. Dat is niet heel bijzonder maar wel zo vroeg al in het

seizoen. Hierdoor werd in het midden van het land met een noordenwind 'gewoon' 30 graden gemeten, eigenlijk belachelijk met wind vanaf de Noordzee en over het IJsselmeer.

Thermische winden en zeewind-circulatie

In het begin van de zomer kwam zo nu en dan wel eens een zeewind-circulatie op gang, maar dit beperkte zich voornamelijk tot de kuststrook. Wel opvallend was de soms sterke wind die overdag optrad in mei, juni en soms ook nog begin juli in delen van Friesland, het noorden van Groningen en Noord-Holland. Dit was een zogenaamde 'thermische' wind. De noordelijke winden namen overdag toe en werden in de genoemde streken meer noordoost. Dit is een lokaal effect en heeft alles te maken met de watertemperatuur en de landtemperatuur. Doordat de Noordzee nog relatief koud was tot begin juli, had die zijn invloed met noordelijke wind tot diep in Friesland, Drenthe en Noord-Holland. Echter, boven land warmde de lucht snel op: 20 graden langs de noordkust van Groningen was al snel 28 graden in De Bilt en 31 graden nabij Eindhoven. Er waren grote verschillen in temperatuur tussen een relatief smalle kuststrook en het zeer warme binnenland. Door deze temperatuurverschillen neemt de wind overdag iets in kracht toe en draait dan wat bij naar het noordoosten. Boven land ontstond een soort van mini-lagedrukgebied die de wind dan wat doet draaien en wat toe laat nemen door iets

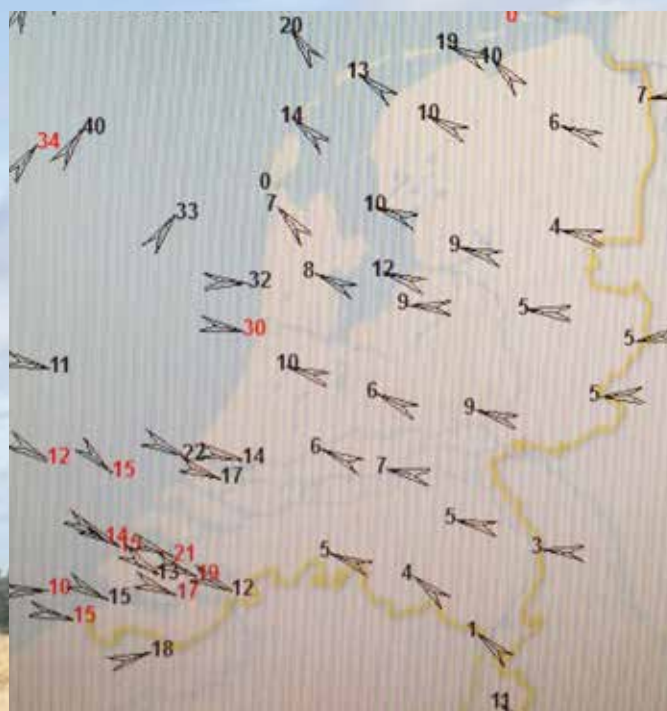
grotere verschillen in luchtdruk. In de avond koelde het weer af en de wind draaide weer keurig terug naar het noorden en nam ook weer in kracht af. Dat is best een bijzonder verschijnsel.

Grote hogedrukgebieden boven Scandinavië zorgen ervoor dat de wind naar het oosten draaide en daarmee ging de temperatuur weer wat omhoog. Ook bleef de wind doorstaan, zodat bij zonsopkomst er al wind was en die nam overdag iets toe. Dat is echt een kenmerk van een droge, oostelijke wind. En droog was de lucht, want op sommige dagen daalde de Relatieve Vochtigheid naar 10% of minder. Dat leverde gortdroge lucht op en dat was merkbaar aan de wind die soms duidelijk aanwezig was in het hele land.

De straaltroom is echter halverwege september gewoon op gang gekomen door de afkoeling rond de noordpool en door enkele restanten van oude, tropische stormen. De lagedrukgebieden weten Europa dan wel weer te vinden. Wel neemt de kans op dit soort rustige zomers met veel hogedrukgebieden wellicht toe door de opwarming van het klimaat.

Een enkele keer wist een vore/convergentielijn ons land te bereiken, een rode lijn op de weerkaart aan de voorkant van een koufront.

Deze vore werd gekenmerkt door een enorme windtegenstelling en snelheid, de wind richting staat loodrecht op elkaar! De windsnelheid in knopen.

Genoeg aandacht aan ons krooshek?

DOOR: JAAP TEN BROEK

Het krooshek bekijken we doorgaans snel even voor we gaan malen met de poldermolen. Als we niets raars zien, zijn we meteen met onze gedachten bij het weer, kruien, opzeilen, de vang eraf en gáán. Een groot stuk drijfhout kan verborgen zijn in troebel water of onder het kroos. Dit kan onder het krooshek door in het scheprad komen door de stroming die door het scheprad wordt veroorzaakt. De schade kan dan zeer groot zijn. Maar hoe goed letten we daar eigenlijk op? De laatste beschermer van het scheprad – het krooshek – lijkt binnen de huidige molenwereld wat onderbelicht. Terugdenkend aan de lesstof en de instructie van je leermeesters denk je dan: "Ja, ik heb het wel gelezen en de waarschuwingen gehoord over het krooshek, ik moet goed opletten. Ok en verder...?"

Zwevend hout

Poldermolenaars vertellen elkaar veel over het gevaar van wind en buien, maar er zijn meer soorten schade dan die aan het gevluht en de vang. Ook wat aangedreven wordt kan kapot gaan. Als het scheprad plotseling vastloopt door een stuk hout, hebben we geen slipkoppeling die de klap opvangt. De zaak loopt meteen vast, gaat aan splinters en de schade kan nog groter worden als bijvoorbeeld de askop afbreekt. De boosdoener is vaak een dik stuk hout, nog niet verrot maar verzadigd met water en intussen een eind naar beneden gezakt. In troebel water of onder een laag kroos is de balk onzichtbaar geworden. De balk kan sinds enige tijd dichtbij de molen zijn 'toe gezweefd' en kan tenslotte de achterwaterloop in zijn gedreven. Een van de molenaars op de Rijnburgermolen in Hazerswoude Rijndijk had deze zomer veel geluk. Bij het opzeilen was hij toe aan het vierde end en plotseling liep het scheprad vast. Daar sta je dan in je eentje met een vastgelopen scheprad. De enige oplossing is dan de wachtdeur opentrekken (en vastzetten) en het wienenkruis achteruit trekken, zodat het scheprad achteruit loopt. Het stuk hout komt dan na enige tijd vanzelf tevoorschijn. Maar het wienenkruis achteruittrekken terwijl je net een paar volle zeilen hebt voorgelegd? Misschien helpt een zaampje. Het lukte de molenaar uiteindelijk een balk van een meter lang en rond 20 centimeter uit de achterwaterloop te peuteren. Het kan ook nog erger als de molenaar denkt: "Het is een mooi maalwindje!" terwijl de balk nog niet binnen is gedrongen maar wel dichtbij 'klaar ligt'. In een mum van tijd loopt de molen zo'n 80 enden. Door de sterke trek in het water komt de balk nu echt in beweging en wordt onder het krooshek door getrokken. Een goed malende poldermolen trekt al gauw 20-30 m3 water per minuut aan. Als er vuil voor het krooshek ligt, wordt de stroomsnelheid onderlangs nog groter. Langs de bodem van de achterwaterloop kan een zwevend stuk

hout dan gemakkelijk naar binnen worden gezogen. Plotseling hoort de molen naar geraas en houdt het hart vast. De paal in Hazerswoude zou in dit geval zeer waarschijnlijk een gigantische schade hebben veroorzaakt.

Terug naar het krooshek

'Krooshek' is eigenlijk een rare naam. Het krooshek ligt niet altijd in het kroos en het heeft een taak die niet vermeld zou moeten worden: het is een veiligheidsrooster. De veiligheid die het krooshek moet bieden, hangt vooral af van de taak die de molen heeft. Bij een klein aantal molens is dat nog het verzetten van water: soms worden de molens ingezet om de waterstand in de polder op het gewenste peil te krijgen. Als er in het verleden in de zomer gemalen werd, was het vaak gebruikelijk om het krooshek een flink eind van de bodem op te halen. Zo werd voorkomen dat het volledig dicht kwam te zitten met vuil (vooral plantenresten). Het vuil regelmatig weghalen was daar geen doen. Door het krooshek een eind te lichten hield de molen water en ging een groot deel van het vuil mee het scheprad in. Natuurlijk ging er – buiten bewoond gebied – heel af en toe wel eens wat anders mee. Meer dan wat gebonk in het scheprad en hier en daar een kromme schoep leverde het doorgaans nooit op. Vaak werd vroeger om deze reden op veel poldermolens in de zomer zelfs geheel zonder krooshek gemalen. Bij vrijwel alle poldermolens bestaat de noodzaak van het waterverzet niet meer. Bij deze molens moet als algemene regel gelden: een complete afsluiting met een krooshek dat reikt tot de bodem van de achterwaterloop.

Maalcircuit

Ook speelt bij de veiligheid de 'natte' biotoop van de molen een rol. Wat is een veilige en wat is een onveilige maalomgeving? Als voorbeelden kijken we naar het maalcircuit van de Barremolen en dat van de Rijnburgermolen in Hazerswoude-Rijndijk. Het maalcircuit van de Barremolen ligt afgesloten rond de molenwerf en is redelijk veilig. Ook in een afgelegen landbouwgebied – waar een paar boeren de omgeving beheren – kan er niet veel mis gaan. Minder veilig is het in Hazerswoude-Rijndijk waar de molen het water rond maalt in een circuit dat door een woonwijk loopt. Er wonen veel gezinnen en dus is er een grotere kans dat er iets in het water terecht komt. Bij de Rijnburger ontbreekt de noodzaak (vanuit het oogpunt van peilbeheersing) van het waterverzet en hier is dus nog meer een reden voor een compleet afsluitend krooshek.

Helemaal afsluiten

De uitkomst zou moeten zijn, dat bij alle molens gekozen moet worden voor een compleet afsluitend krooshek tot de bodem van de achterwaterloop. Immers, zonder een volledige afsluiting is onder water drijvend hout onzichtbaar. Dan wordt alleen kijken een zinloze oefening: het gevaar is immers niet weggenomen. Het is dus aan te bevelen om bij elke molen ook de bodem van de achterwaterloop te controleren. De vraag is of de bodem van beton is of gemetseld en of die vlak genoeg is. Verder zou elke molenaar moeten kijken hoe diep het krooshek steekt: reikt het wel diep genoeg? Zo niet, dan is het goed om de afsluiting alsnog te verbeteren. Dit kan door een betonnen balk te laten zakken. Deze balk wordt dan de drempel die samen met het daarop vallende krooshek de zaak volledig afsluit. Andere, aanvullende mogelijkheden zijn een zware houten balk in het water, een meter vóór het krooshek en (tijdelijke) verlichting binnen de achterwaterloop om te controleren.

Onafhankelijke deskundige

DOOR: MEINT NOORDHOEK

Een aantal jaren geleden werd ik gebeld door een mevrouw van de toenmalige gemeente Roden.

Er was een zakelijk geschil betreffende koren- en oliemolen Woldzigt in Roderwolde. In de molen was door molenmaker Doornbosch een nieuw koppel tarwestenen geplaatst en volgens de molenaar kon je er geen fatsoenlijk zakje tarwemeel mee malen. De vraag was of ik op wilde treden als onafhankelijke deskundige in deze. Mijn naam was genoemd, omdat ik instructeur ben van het Gilde van Vrijwillige Molenaars en omdat wij op onze molen in Diever tarwe malen. Ik stemde toe, maar wel op voorwaarde dat het proefmalen moest gebeuren op een dag met een geschikte wind en dat er een paar zakken tarwe aanwezig moesten zijn.

Spijt

Toen ik de hoorn neerlegde had ik er al dik spijt van dat ik ja had gezegd. Maar ja, wie A zegt moet ook B zeggen. Een dag later had ik een gesprek met mijn toenmalige graanleverancier, mulder Pot uit Kropswolde. Ik vroeg hem of hij nog tips had hoe ik de zaak het beste aan kon pakken. Nou, dat had hij niet, maar wel zei hij, dat hijzelf zoiets nooit zou doen. Een week later werd ik weer gebeld door de mevrouw uit Roden, met de mededeling dat het proefmalen

de volgende middag plaats kon vinden: alle betrokkenen waren op de hoogte.

In de auto op weg naar Roderwolde kreeg ik de zenuwen en begon ik mij een aantal zaken af te vragen. Stel, dat het koppel stenen echt niet goed maalde: zou dan de molenbouwer deze op zijn kosten moeten vervangen door andere? Of, als de stenen wel goed maaldden: wat zou dan de invloed zijn op de verstandhouding met mijn Drentse collega-molenaar? Toen ik in Roderwolde aankwam draaide de molen al mooi met vier volle zeilen, voor de prins uiter-aard. Gelukkig bestond het comité slechts uit drie personen: de mevrouw van de gemeente, molenmaker Doornbos en de molenaar.

Schuddebak en afhouder

Alvorens we zouden gaan malen, wilde ik eerst het maalkoppel eens grondig bekijken. Deze zag er weliswaar oud uit, maar was toch nog wel in een redelijke staat. Toch vielen mij een tweetal zaken op: ten eerste hing de voorkant van de schuddebak veel te laag. Voor het malen van hele zaden moet deze nagenoeg horizontaal hangen. Gelukkig was de voorziening hiervoor aanwezig en kon de schuddebak worden opgedraaid naar de gewenste stand. Het tweede probleem was iets lastiger: de afhouder ontbrak geheel. Met de afhouder wordt een voorziening bedoeld waarmee je staande

bij de meelgoot de aanslag van de schuddebak kan veranderen. Afhouders zijn er in verschillende uitvoeringen, maar in het noorden is het vaak een getand wieltje met een palletje (zie de foto) waarmee je een koord aan kan spannen. Dit koord loopt naar boven en zit vast aan de schuddebak en deze wordt hierdoor letterlijk afgehouden. Er was nog wel te zien dat er een dergelijke voorziening aanwezig was geweest, maar alles was weg. Dus mijn eerste taak was het maken van een tijdelijke afhouder.

Proefmalen

Na deze twee aanpassingen was het vooruitzicht op goed malende molenstenen weliswaar een stuk groter geworden, maar het bleef spannend. Inmiddels had de molenaar de stenen al in het werk gezet en had hij twee zakken tarwe in de kaar gestort: het proefmalen kon beginnen. Direct vanaf het begin produceerden de molenstenen een mooi, zacht en prima meel: om jaloers op te worden. Er hoefde zelfs niets te worden bijgesteld, alles stond in één keer goed. Nadat er een zak was gemalen, was het duidelijk: met dit koppel stenen was prima tarwemeel te malen. Iedereen scheen opgelucht, zelfs de molenaar. Wel moest ik nog mee naar het gemeentehuis in Roden om samen met de mevrouw een officieel rapport op te stellen.

Bouw van een roede voor molen Hollands Welvaart, deel 2

Het staalwerk voor de roede is in deel 1 in het juni-nummer van De Gildebrief gereedgekomen. De roede is uit de werkplaats gereden om plaats te maken voor de volgende stalen roede. Onder een heldere voorjaarslucht beginnen de molenmakers met het houtwerk. Een grote vrachtwagen is volgeladen met hout. Aan het formaat van de latten is te zien dat het om de hekstocken gaat.

DOOR: IDS H. VAN DER HONING, vrijwillige molenaar

Houtsoort

De oude hekstocken waren van bangkirai gemaakt: een zeer sterke, zware en harde houtsoort. Hout van deze loofboom wordt ook voor poldermolens gebruikt op plaatsen die blijvend in contact zijn met water. De weersbestendigheid van dit hout is buiten kijf en dus is dit hout ook voor hekwerk geschikt. Het nieuwe hekwerk bestaat wat de hekstocken en de zoomlatten betreft uit Siberische lariks. Dit naaldbout is sterk en hard en slechts matig zwaar. Molenmaker Rolf Dijkema laat me het verschil in gewicht voelen tussen een lariks heklat en een van bangkirai. Met de keuze voor lichter hout in het hekwerk wordt bereikt, dat de fokken van een zwaardere houtsoort gemaakt kunnen worden. De oude

fokken waren gemaakt van red cedar: een zeer lichte maar matig sterke houtsoort. De afzelia-boom levert het hout voor de nieuwe fokken en dit is zeer sterk, hard maar ook zwaarder. Het hekwerk maakt het zwaarder worden van de bordzijde weer goed. Na de voorlopige montage van alle houtwerk wordt alles weer van de roede verwijderd: het gebruikte hout moet verduurzaamd worden. Het eerder gebruikte bangkirai had deze behandeling niet nodig. Rolf Dijkema overweegt om na deze behandeling de roede voor een end op te hekken als deze nog op de werkvloer ligt. Dit werkt makkelijker dan wanneer de roede al gestoken is. Het betekent echter wel, dat het steken van een half opgehekte roede lastiger is dan een geheel kale roede.

De hekken

Elk end van de binnenroede voor Hollands Welvaart krijgt 27 hekstocken: 24 stocken hebben een lengte van 225 centimeter, hekstock nummer 7, 13 en 21 zijn langer en steken verder uit. De totale lengte van alle stocken bij elkaar is ongeveer 61 meter. De molenmaker steekt de hekstocken door de roede. De gaten

in de roede bepalen de schuinte, zowel de schoothoek als de hoek van de opstand. Met hardhouten wiggen worden de latten voorlopig vastgeklemd: voor het steken van de roede in de askop moeten ze allemaal weer verwijderd worden. Pas na definitieve plaatsing van de hekstocken worden de wiggen geborgd met

De diepte van de zee is zichtbaar: de drie zoomlatten liggen strak achter of op de hekstocken, de dubbele wafel heeft kortere hekstocken en zoomlatten.

een spijkertje. Het voorlopig plaatsing van de hekken is nodig om de zoomlatten en bordschroten op de hekstocken te kunnen afpassen en om de onderlinge, schuine verbindingen te kunnen inzagen. Als alles goed zit, worden de verbindingen tussen hekstocken en zomen voorgeboord. Dit gebeurt bij voorkeur

op de werkvloer. De hekstocken aan het eind van de roede zijn passend geschaafd zodat de achterzoom er strak op aansluit.

De bordzijde

Niet alle stokken steken aan de bordzijde even ver door. De meeste van de 27 stokken steken een handbreedte door: voldoende om de bordschroot te kunnen dragen. Een drietal hekstocken steekt verder door de roede, omdat deze de zeiklampen gaan dragen. Deze stokken zijn ongeveer 20 centimeter langer. Op de foto's is al te zien, dat de roede geen oudhollandse windborden krijgt. Molen Hollands Welvaart is een robuuste pel- en korenmolen. De molen heeft een tijdlang met zelfzwichting gedraaid. Sporen van de zelfzwichting verraden het Groninger karakter van de molen. Bij de huidige restauratie blijven de fokken gehandhaafd. Omdat meestal voor de prins wordt gedraaid, hebben de vrijwillige molenaars bij de eigenaar aangedrongen op het aanbrengen van remkleppen.

In tegenstelling tot afbeelding Fig. 6.4.4.1 (De fokwiek) in de Basis cursus krijgen de aan de bordzijde uitstekende hekstocken wel een 'bordschroot'. De bordschroot en de hekstockwigen borgen de hekstocken aan weerskanten van de roede. Eigenlijk is de term bordschroot onjuist. Een bordschroot is een lengtelat aan de voorkant van de roede met twee taken: het borgen van de hekstocken en het vasthouden van de windborden. Deze laatste taak is niet nodig op een fokwiek: de lat kan eenvoudig 'schroot' genoemd worden. De lengte voor alle hekstocken in het hekwerk is gelijk, behalve bij de wafel. Hierdoor kan de achterzoomlat in een rechte lijn op de hekstocken worden gemonteerd. Aan de bordzijde steken de hekstocken even ver uit, voldoende ver om de schroot op te monteren. Alleen de 7de, de 14de en de 21ste hekstock steken verder uit om er de zeiklampen op te kunnen aanbrengen.

Verduurzamen

Als al het houtwerk geplaatst is, worden de heklatten, de zoomlatten en de schroten weer afgenomen. Het op maat gemaakte hout moet nog verduurzaamd worden. Er is gekozen voor celcuriseren: daarbij wordt een speciale zoutoplossing in het hout geperst. Het zout gaat na enige tijd een hechte verbinding aan in de houtcellen: het hout is langdurig vrij van schimmel.

De molenmaker kan nu kiezen uit twee moge-

lijkheden: alle houtwerk wordt met een hoogwerker geplaatst op de reeds gestoken roede of de roede wordt aan één kant opgehekt, de half opgehekte roede wordt gestoken en de andere helft van het hekwerk wordt met de hoogwerker geplaatst. Werken op de vloer van de werkplaats is makkelijker en veiliger dan vanuit een hoogwerker! De molenmakers uit Tzummarum kiezen daarom voor het laatste.

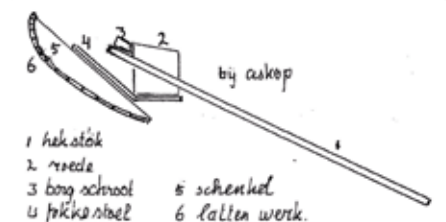
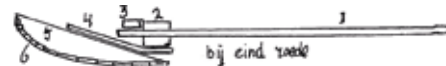
Het steken van de roeden

Op dinsdag 8 mei 2018 komen de roeden weer naar de molen onder ideale weersomstandigheden: er is geen wind en wel zon. Het takelwerk wordt door BKF verzorgd en de molenmakers begeleiden het insteken met touwen vanaf de stelling en vanuit het voorkeuvelen. Vanuit de hoogwerker heeft Rolf Dijkema de regie in handen. Bij het in laten glijden van de roede door de askop maakt men gebruik van een beschermingsdeken. De deken van dik plasticfolie (geel op foto) beschermt de roede en de askop tegen 'schaafwonden'. Na het steken krijgen de kale enden hun hekwerk.

De fokken

In het gras liggen de fokken klaar voor montage op de roede. De remkleppen zijn draaibaar gemonteerd, echter nog zonder zwichtmechaniek. De schenkels hebben een enkelstraalsprofiel en de fokkestoelen zijn op de schenkel geschroefd. Tijdelijk is in het midden van de voorkant van de fok een metaalstrip geplaatst. Deze geeft steun aan de fok tijdens het plaatsen op de roede en biedt houvast voor de stoppen bij het takelen.

Tekening met een doorsnede van de fokwiek op drie niveaus. De schenkels op de tekening zijn met een dubbelstraalsprofiel getekend. De fokken van molen Hollands Welvaart hebben een enkelstraalsprofiel.

De hoek in de fokkestoelen geeft een zeeg aan de fok net als de hekstocken aan het hekwerk. Bij de askop is de knik veel sterker dan aan het eind van de roede. De knik die de schenkel daardoor maakt is echter veel sterker dan de schoothoek van de bijbehorende hekstock.

De fokroede compleet gemonteerd: het zeil is aan de voorkant geklampd en hoog weggestoken om het mechaniek van de remklep vrij te laten. De klep staat open.

Het mechaniek van de remklep van achteren en in ruststand. De horizontale dwarsstang met het centrifugaal-gewicht. Rechts de trekveer en links de hydraulische demper.

Onderkant molen in een nieuw jasje

De molen van Mierlo na restauratie

De molen van Mierlo in 1940

De Mierlose molen begin 2^e helft 20^e eeuw

Zowel cultureel, historisch, maatschappelijk, als educatief gezien heeft Mierlo een blikvanger midden in het dorp staan. De standerdmolen in Mierlo heeft al een lange geschiedenis, 378 jaar om precies te zijn. In al die jaren zijn er enkele aanpassingen aangebracht aan de molen. De belangrijkste zijn uiteraard de verplaatsingen die in 1858 en in 1992 hebben plaatsgevonden. Ook zijn er door de jaren heen een aantal aanpassingen geweest betreffende de kleur van de kast en het wicksysteem.

DOOR: RONALD GROOTHEDDE, molenaar in Mierlo

Open of dicht

Er zijn standerdmolens die aan de onderzijde geheel dicht zijn, geheel open of half open zoals die in Mierlo tot voor kort was. Deze molen is tot 1941 geheel gesloten geweest, dit was puur uit praktische redenen: voor de opslag van granen. Tot 1992 waren er ook nog muren met deuren aan de binnenkant van de stiepen. Pas vanaf 1992 is de molen

zogezegd half open, na zijn laatste verplaatsing. Historisch gezien kun je zeggen, dat de molen 350 jaar dicht is geweest en pas de laatste 25 jaar open. Het 'dichtmaken' van de molen komt al enkele jaren ter sprake tussen de molenaars en de gemeente. Op meerdere gebieden zou het een voordeel zijn om deze weer te sluiten, vooral op maatschappelijk vlak en toerisme. Uiteraard kunnen er twee

deuren in komen en dan hebben de molenaars meer ruimte voor opslag en de verkoop van pannenkoekmeel. Ook zal de waterleiding en een keukentje ten goede komen aan de molen zelf. Op deze wijze zal de molen beter schoon gehouden kunnen worden. Door de centrale ligging van de molen en voor de vele bezoekers iedere week zou een toilet niet overbodig zijn.

Bouwkundig onderzoek

Begin 2013 zijn wij in contact gekomen met Marlous van de Hei, molenconsulent bij Erfgoed Brabant (voorheen bij Molenstichting Noord-Brabant). Zij heeft ons geadviseerd en wist ons al in een vroeg stadium te vertellen, dat je met de juiste plannen moet aankomen bij de RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). De molen is uiteraard een rijksmonument en daar mag je niet zomaar iets aan veranderen. Met Marlous hebben we een plan van aanpak gemaakt en we kwamen tot de conclusie om te beginnen met een bouwhistorisch onderzoek (BHO). Bij zo'n onderzoek hoort een vraagstelling waarop een antwoord gegeven moet worden. Dit gebeurt in een uitgebreid verslag waarbij de historie van de molen wordt beschreven. Daarbij krijg je een antwoord of het wenselijk is om de molen weer dicht te maken. In ons BHO staat beschreven dat er bij het dichtmaken van de molen een nieuwe 'laag' wordt toegevoegd aan de historische gelaagdheid. Dit onderzoek wordt door de RCE verlangd en tevens wilden zij een schetsontwerp dat door een architect is gemaakt.

Een lange weg te gaan

We hebben de plannen gepresenteerd aan de raadsleden en B&W van Geldrop-Mierlo, de gemeente is de eigenaar van de molen. Daarna is het project in september 2015 officieel ingediend via de afdeling Vastgoed. Er werd een flink bedrag van € 50.000 aan vastgekoppeld, waardoor wij onze kans op slagen al zagen

verminderen. En ja helaas, we krijgen gelijk. Het project strandt al vóór dat het bij de raadsleden komt. Nu is onze enige hoop nog gevestigd op diezelfde raad: partijen kunnen dit project zelf nog inbrengen en dan wordt er over gestemd. Een week voor de raadsvergadering wordt ons al verteld, dat er enkele partijen in de coalitie dit project willen voorstellen in de raad. Dit is erg goed nieuws in de wetenschap dat de coalitie een meerderheid heeft. Zodoende kunnen we begin november 2015 in onze handen klappen en zijn we een flinke stap verder naar ons einddoel.

De ambtelijke molen

Maar dan... dan begint het lange wachten. Wachten op de papieren die in orde moeten worden gemaakt. Wachten op de goedkeuring van de RCE. Wachten op de welstandcommissie die haar mening ook wil geven. Daardoor moeten sommige punten aangepast worden in overleg met de architect. Uiteindelijk staat het pas in het najaar van 2016 in de krant en is het wachten of er bezwaar wordt aangekend. Dit gebeurt gelukkig niet, maar de termijn wordt wel verlengd waardoor het weer over de kerstvakantie heen wordt getrokken. Dan is het al begin 2017 en moet er worden bekeken wie het mag uitvoeren. Dat wordt uiteindelijk Bouwbedrijf Van Gerven uit Mierlo.

De uitvoering

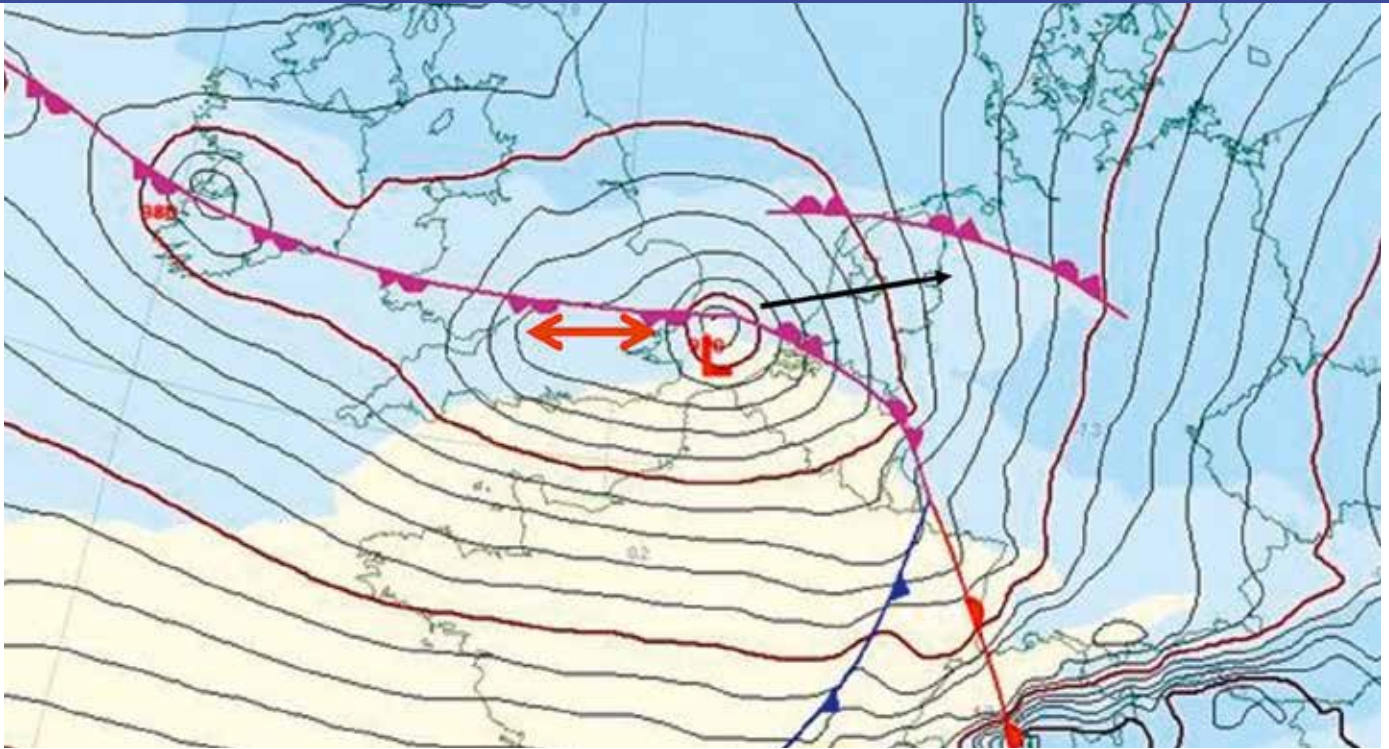
Na overleg wanneer we zullen starten wordt besloten dit na de bouwvakvakantie te doen. Door het bestellen van de kozijnen kan het

wel enkele weken duren vanwege de drukte in de bouw. Zaterdag 4 november 2017 is het dan eindelijk zo ver. Na ruim vier jaar gaat de schop in de grond en wordt er eindelijk gestart met het project 'dichtmaken van de molen'. Er zit in het begin van de verbouwing nog vooruitgang in, maar dit is helaas van korte duur. We hebben namelijk te maken met meerdere partijen en dat wil wel eens op elkaar laten wachten. Bij ons duurt het aansluiten van het elektra veel te lang. Dat is typisch een voorbeeld van wachten op elkaar tot het kwartje valt en er nogmaals een grondwerker moet komen. Die moet vervolgens alles weer open gooien voor een mantelbuis. Medio mei kunnen we zeggen dat het op nog enkele kleine puntjes na af is. Wij zijn super blij met het eindelijk hebben van stromend water en een toilet. Ook hoeven we niet meer alle spullen naar boven te sjouwen, denk aan de veiligheidsnetten. Bovendien verkopen we sinds april nu ook pannenkoekmeel: dat staat beneden mooi opgesteld.

De heropening van de molen heeft zaterdag 6 oktober plaatsgevonden. Toen werd ook het vernieuwde centrum van Mierlo heropend: een geslaagde avond met veel bekijks. Het molenaarsteam is dik tevreden met de behaalde resultaten. En goed werk heeft nu eenmaal zijn tijd nodig.

Wij zijn iedere zaterdag van 11 uur tot 15 uur geopend en op afspraak. Kijk op www.stan-derdmolenmierlo.nl en op facebook voor meer informatie en de actuele openingstijden.

Een klein lagedrukgebied van 974 millibar trekt over de Noordzee naar Nederland (de zwarte pijl is de trekrichting). Vlak achter de kern is een klein gebiedje met veel wind (de isobaren zijn dicht op elkaar) maar dan is er een snelle afname door een zogenaamde trog, die de wind er bijna helemaal uit zal halen (de rode dubbele pijl boven Engeland).

Isobaren en luchtdrukgradiënt

In vroeger jaren was een donderglas een bekend voorwerp in een huishouden. Liep hij over, dan kwam er waiiweer aan. De luchtdruk daalt dan sterk en de vloeistof loopt uit de tuit.

DOOR: DAVID HENNEVELD

Weerkaarten

Om inzichtelijk te maken hoe de druk verliep, werden door weerkundigen met de hand weerkaarten getekend. Elk uur kwamen waarnemingen binnen en daarin stond ook de luchtdruk van dat moment op die plaats. Door de plaatsen met gelijke luchtdruk met elkaar te verbinden, ontstond een "luchtdrukpatroon". Dat gaf inzicht in de druksystemen, zoals hogedruk en lagedruk. Lagen meetplaatsen in de heuvels (zoals in Duitsland of Engeland) dan werd de luchtdruk omgerekend naar zeeniveau. Door nu de kaarten achter elkaar te leggen zag men hoe druksystemen zich verplaatsten en of de druk hoger of lager werd.

Meetinstrumenten

Tegenwoordig hebben we betere meetinstrumenten (zowel digitaal als analoog) en we

hebben weermodellen. Barografen meten doorlopend de luchtdruk en geven aan wat de luchtdruk doet met een permanente lijn op een papier met een schaalverdeling. Een barometer meet precies de actuele luchtdruk en je kan zien wat de druk bijvoorbeeld een uur geleden was door de extra wijzer die je met de hand kan verzetten. Even tikken op het glas en de drukwijzer springt naar de juiste waarde. Zo'n barometer hangt in veel molens.

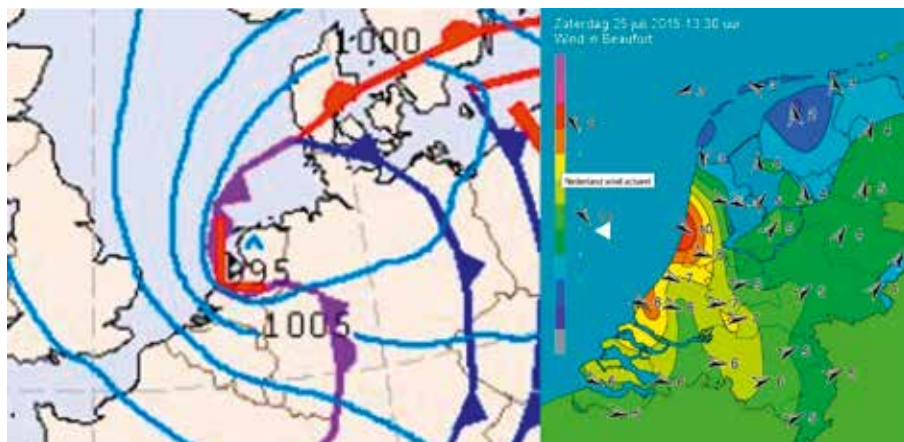
Luchtdruk

Luchtdruk zelf is iets onzichtbaars: in Nederland voel en zie je het niet. Veranderingen van de luchtdruk kun je wel

voelen, want dat leidt tot meer of minder stroming ofwel wind. Luchtdruk geeft aan hoe hard de luchtkolom boven een plaats op de aardbodem drukt. Die druk geven we een waarde mee in hectopascal (Hpa) of millibar (mbar). In Nederland liggen die waarden tussen 954 en 1050 Hpa of mbar. De waarden zelf vertellen niet zo veel. Je hebt er een voorstelling bij als ze een bepaalde grens naderen, zoals lager dan 990 mbar of hoger dan 1020 mbar. Dat houdt dan slecht of goed weer in (lagedruk of hogedruk) maar veel meer weet je dan ook niet.

Luchtdruk maken weerkundigen inzichtelijk door het om te zetten in zichtbare lijnen: isobaren, dan worden druksystemen zichtbaar. Wat je wilt weten is hoe die druksystemen zich verplaatsen en ontwikkelen: hoe verplaatst de druk

Een klein lagedrukgebiedje trekt over Nederland met erachter een flinke drukgradiënt. De isobaren worden hier echter om de 5 mbar getekend! Rechts de actuele kaart met de gemeten windsnelheden. Rond IJmuiden was toen de grootste drukgradiënt ofwel drukverandering met windkracht 10. In het noorden is het bijna windstil...

zich over jouw omgeving. Hoe verandert de druk gedurende jouw draai- of maaldag. Stijgt hij of komt er een daling aan? Gaat dat snel of langzaam en uit welke richting? Allemaal zeer belangrijke vragen voor een molenaar.

Gradiënt

Verandering van de luchtdruk is gekoppeld aan de drukgradiënt: de afstand tussen de isobaren. Isobaren kunnen ver uit elkaar liggen of dichtbij elkaar. Liggen ze dichtbij elkaar dan is er sprake van een grote drukgradiënt: het drukverloop is groot over een korte afstand. Dat leidt automatisch tot veel stroming en dus veel wind.

Isobaar

Een isobaar is een bedachte lijn die punten van gelijke luchtdruk met elkaar verbindt. De isobaar kan een rechte lijn zijn maar ook een kromming hebben, scherp of stomp. De wind waait ongeveer gelijk aan de isobaar, maar wel met een kleine hoek schuin links over de isobaar (gemiddeld 10 tot 20 graden) vanuit de hogedruk naar de lagedruk. Die hoek wordt bepaald door de wrijving van de lucht met de ondergrond en in de winter speelt ook de temperatuur van de lucht een rol. Verder spelen nog enkele andere zaken een rol. Wind wordt afgeremd door krommingen in de isobaren en zal zijn maximale kracht behouden langs rechtlijnige isobaren.

Verandert de druk snel over jouw omgeving ofwel neemt de drukgradiënt toe, dan zal ook de stroming toenemen. De barometer zal snel teruglopen en de wind zal aanwakken. Vooral lagedrukgebieden zorgen voor snelle

drukveranderingen met veel wind. Soms kunnen drukdalingen voorkomen tot wel 40 millibar binnen 24 uur, maar die komen meestal wel buiten ons land voor. Lagedrukgebieden kennen echter een kleine kern met veel luchtdrukgradiënt eromheen, terwijl hogedrukgebieden vaak grote kernen hebben met veel minder gradiënt eromheen.

Kernpassage

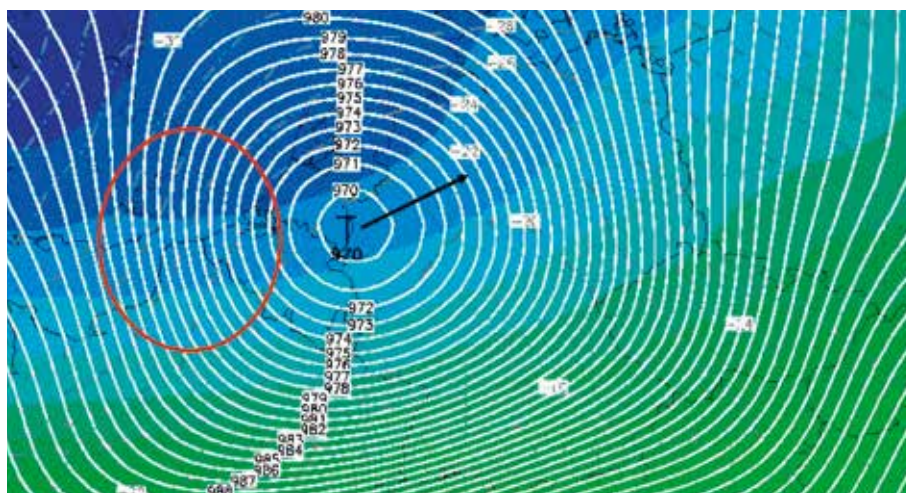
Het centrum van een lagedrukgebied kent echter geen drukverschillen en daar is de wind dan ook veranderlijk met 1-2 Beaufort. Het is immers een omsloten gebied (1 isobaar) met nagenoeg dezelfde druk. Trekt een klein maar actief lagedrukgebiedje vanuit het westen precies over Nederland, dan zal de druk eerst (flink) dalen en de wind (flink) toenemen uit het zuiden: aan de voorkant van een lage-

druk gebied waait immers altijd een zuidelijke wind! Tijdens de passage van de kern stopt de drukdaling en neemt de wind snel af. Pal achter de kern komt vaak de grootste gradiënt opzetten (luchtdruk verandering, druk loopt snel weer op) en dan kan de wind binnen enkele minuten flink toenemen en ook volledig van richting verandert zijn. De vorm van de isobaren geven dan aan of de wind zuidwest, west dan wel noordwest zal worden. Dit alles is echter weer prima terug te vinden op de vele weerkaarten op het internet.

Zware lucht

In het winterseizoen speelt ook de temperatuur van de lucht een grote rol. Door de kou wordt lucht zwaarder en zal het vaak iets minder hard waaien dan je op grond van de isobarenafstand zou verwachten. Door de zwaarte van de lucht neemt ook de wrijving nog wat extra toe: de lucht drukt immers nog iets harder op de grond door zijn toegenomen gewicht. Hierdoor wordt de hoek met de isobaren groter, in extreme gevallen wel tot bijna 90 graden. Dit komt vooral voor bij een wind tussen noordoost en zuidoost, waar de koudste lucht vandaan kan komen. Wordt de wind zuidoost tot zuid dan zal de hoek met de isobare kleiner worden, aangezien de aangevoerde lucht niet zo heel koud is uit die contreien.

Voor de mensen die nog wat meer willen weten heeft Kees Floor (een oud KNMI-meteoroloog) een prachtige website met veel en duidelijke uitleg: <https://www.keesfloor.nl/weerkunde/5wind/5wind.htm>.

Een klein maar diep lagedrukgebied trekt over Limburg naar Duitsland. Rondom de kern zijn veel isobaren: er is veel luchtdrukverschil ofwel veel wind. De grootste gradiënt ligt in de cirkel. Daar liggen de isobaren het dichtst bij elkaar. Door de trekrichting van het drukgebiedje zal dit over Nederland schuiven.

Afdeling Limburg op excursie in Noord-Holland

“Wij gaan in het Noord-Hollandse Oudorp/Alkmaar de bekende (dikkoppen) poldermolens, binnenkruiers, bezoeken”. Dit was de aanhef van de uitnodiging die reisorganisator Geert van Winkel stuurde naar de Limburgse leden van het Gilde.

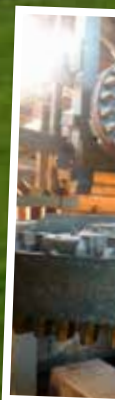
DOOR: FRANS VERSTAPPEN

Strijkmolen

Het was zaterdag 29 september 2018, een droge en zonnige dag, tevens de Zaaansche Molendag. Rond tien uur kwamen wij aan bij de eerste molen: Strijkmolen D van de Zes Wielen. Dit is een achtkante binnenkruier

waar Tom Kreuning de molenaar is. We kennen hem als bestuurslid van het landelijk Gilde en eveneens als redactielid van de Gildebrieven. De molen is ook de woning van de familie Kreuning. Na de koffie volgde een uitleg en een rondleiding door de molen. De

andere groep van ons gezelschap ging naar de nabij gelegen molens. Een poldermolen/strijkmolen is een molen die wij in het hoger gelegen Limburg niet kennen en dan is een uitleg natuurlijk op zijn plaats. Een strijkmolen maalt het teveel aan water uit de

ene boezem met een gering hoogteverschil naar een hoger gelegen boezem. Een boezem is een spaarbekken of een stuk land met een dijk omringd waar opgemalen water wordt opgeslagen. De wateropvoer bij een strijkmolen verloopt onder een kleine hoek. De strijkmolens aan de Hoornse Vaart zijn gebouwd rond 1630. Zij pompten het water van de Raaksmatboezem naar de Schermerboezem, eerst met een scheprad en later met een vijzel. Oorspronkelijk zijn er zes gebouwd, nu zijn er nog vier over, gerestaureerd en door de vrijwillige molenaars bewoond.

Korenmolen

Op korte afstand konden we korenmolen 't Roode Hert zien: een stellingkorenmolen. Ons werd verteld dat de molen onttakeld was vanwege de in 2012 gestoken deelbare roedes. In 1996 bezochten wij deze molen ook en de molen had toen het Ten Have wicksysteem met remklep op de binnenroe en op de bui-

tenroe Van Bussel. Binnen lagen vijf koppels stenen waarvan drie op de wind. Ook in 1996 was er sprake van een slechte biotoop.

Papiermolen

Na de lunch gingen wij naar de windpapiermolen De Schoolmeester in Westzaan. Deze molen hebben wij ook al eens eerder tijdens een excursie bezocht. De Schoolmeester is de enige windpapiermolen ter wereld. De rondleiding werd verzorgd door molenaar Arie Butterman die al ruim veertig jaar deze molen in bedrijf houdt. In deze molen worden lompen versnipperd en na toevoeging van water in bakken tot brij geslagen zodat een papierpulp ontstaat. Vervolgens worden met de hand en een fijne zeef papiervellen geschept die tenslotte weer gedroogd worden. In de praktijk duurt dit proces langer dan hier even omschreven is.

Pelmolen

Als laatste op onze reis door Noord-Holland kwamen wij op Het Prinsenhof terecht. We

gaan te voet door de weilanden en over een houten, beweegbaar bruggetje naar de pelmolen uit 1722 gelegen aan de Weelsloot in Westzaan. De molen is gebouwd als pelmolen, vervolgens omgebouwd als doppenmolen. Dit met als doel het tot veevoer vermalen van gerst en cacaodoppen die afkomstig waren van de pelmolens. Vervolgens is de molen een graanmolen en daarna werd er houtmeel gemalen voor de linoleumfabriek in Krommenie. Rond de vijftiger jaren van de vorige eeuw werd de molen weer in oorspronkelijke staat als pelmolen teruggebracht. Na een uitgebreide uitleg over pellen, zandsteen, schootemmer, pelkist en de diverse andere benamingen voor het uiteindelijke eindproduct gort of gepelde rijst was het tijd om huiswaarts te keren.

Zoals gebruikelijk werd onze excursie met een diner afgesloten.

Nooit Gedacht en De Rosmolen

(cultuur-historische zwaargewichten in Venray)

DOOR: WILLEM EICKMANS, tekst
FRANS JANSEN, foto's

In het pas verschenen boek Venray tussen Peel en Maas, de dorpen (het eerste deel van een tweedelige uitgave) wordt de geschiedenis van Venray en zijn 13 dorpen vastgelegd. Samensteller Frans Jansen (van uitgeverij

Pictures Publishers) verzamelde auteurs, fotografen en een redactieteam om zich heen om dit omvangrijke werk uit te voeren. En ... een geschiedenis zonder molens is vrijwel onmogelijk, zo ook in Venray. Redelijk veel

is er bekend over de negen windmolens en zes watermolens die er geweest zijn. Minder is er bekend over de twee volmolens die er vroeger waren. Toch is de Stichting Loobeek bezig zo'n volmolen aan de Loobeek weer op

te bouwen. De Loobeek is een afwatering van de Peel naar de Maas. Daarmee wordt dat oude ambacht weer tot leven gebracht en de geschiedenis eer aan gedaan. Dit project deed mee aan de BankGiro Loterij Molenprijs 2017. Nu zijn er in de dorpen rond Venray nog twee molens maalvaardig: windmolen Nooit Gedacht in Merselo en de water(gedreven) molen De Rosmolen in Oostrum.

Merselo

Nooit Gedacht is een ronde, stenen beltmolen met één koppel zeventiender kunststenen. De molen is in 1867 gebouwd en vierde vorig jaar trots zijn 150-jarig bestaan. In 1881 werd Mathijs Michels eigenaar van de molen. In 1987 ging de molen in stichtingsvorm verder, maar nazaten van Mathijs malen nog steeds op de molen: Helma en Lambert Michels. Zij worden bijgestaan door de mulders Wil Weijers (echtgenoot van Helma) en Marc Camps. Tussen deze tijdvakken is er veel gebeurd met de molen. Nooit Gedacht overleefde de oorlog, hoewel er in oktober 1944 gruwelijk gevochten werd in Overloon, wat dichtbij is. De molen heeft slechts last gehad van enkele granaattreffers. Andere Venrayse molens verging het slechter: eind 1944 werden de windmolens van Blitterswijk, Oirlo, Oostrum en Leunen door de Duitsers opgeblazen. Ze waren bang dat ze als uitkijpunten door de geallieerden werden gebruikt. In 1964 werd het binnenwerk verwijderd en werden er acht graansilo's in gebouwd. De maalderij ging verder met een dieselmotor en een hamermolen. Begin jaren '90 werd de molen gerestaureerd, maalvaardig gemaakt en op 12 september 1995 officieel geopend.

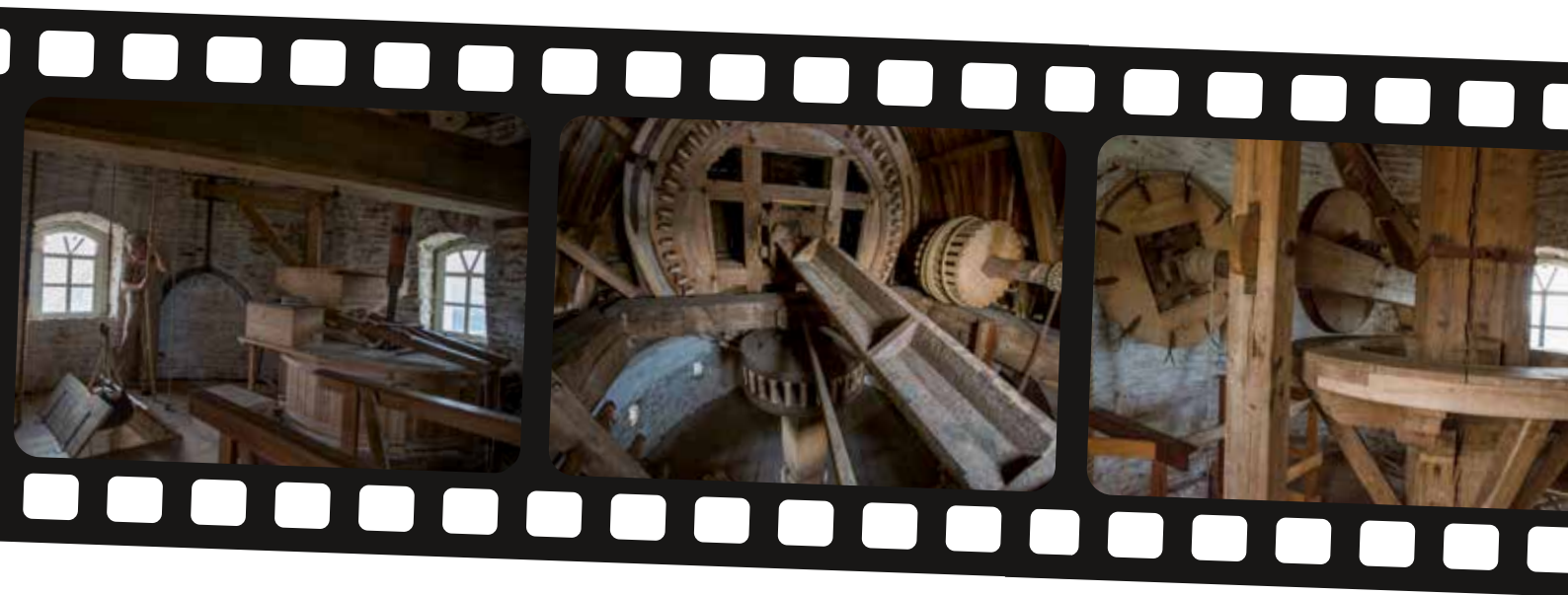
Geijsteren

De Rosmolen is een watergedreven graanmolen in Oostrum, bekend als 'De Rosmolen van Geijsteren'. Vanwaar komt die tegenstrijdigheid in de naamgeving? De eerste vermelding is in 1520, in een notariële akte van erfdeling. De molen ligt aan de Oostrumsche beek, midden in een heide- en bosgebied, en was een zogeheten wintermolen. In de zomermaanden was er - ondanks de molenvijver - onvoldoende water en werd er gemalen met een rosmolen. De rosmolen lag bij een boerderij, ongeveer 250 meter vanaf de watermolen. Meer bebouwing was er niet in dat gebied. Toen de boerderij in 1863 door brand verloren ging, bleef men die streek toch 'De Rosmolen' noemen. Vandaar deze eigenaardige naam voor een watergedreven molen. Overigens heeft de molen - gezien zijn bouw - ook wat weg van een rosmolen: vierkant, 5,5 bij 5,5 meter en een rieten puntdak. Het is de kleinste, vrijstaande molen van Limburg. In de naamvoering komt 'Geijsteren' voort uit het feit, dat de molen altijd in bezit was van de Heer van Geijsteren die op het kasteel Geijsteren woonde. Nog steeds ligt de molen op het huidige Landgoed Geijsteren (700 hectare groot), dat deels op het grondgebied van Oostrum ligt. Het kasteel is in de oorlog verwoest, maar de bewoners (de baronale familie De Weichs de Wenne) wonen nu naast de behouden ruïne van het kasteel en zijn nog steeds eigenaar van het landgoed en de molen.

Vanaf begin 1900 was de Provinciale Waterstaat al bezig om de stuwrechten van de eigenaren van watermolens af te kopen. Door

het opstuwen van het water veroorzaakten de molens te veel wateroverlast, met name in de wintermaanden. In 1928 werd de molen stilgelegd, maar dat kwam niet door de eigenaar. Met het pachtcontract in de hand verzette de pachter, mulder Frans Derkx, zich tegen sluiting.

De molen restte een bestaan dat louter idyllisch en toeristisch was, totdat hij bij oorlogshandelingen zijn rad kwijtraakte. Met teveel springstof werd door de Duitsers het bruggetje over de beek opgeblazen om de opmars van de geallieerden te vertragen. Niet alleen het bruggetje werd opgeblazen, maar ook de molen werd beschadigd met verlies van het rad als gevolg. Pas in 1975 werd louter voor het fraaie zicht een nieuw rad geplaatst, want er werd geen stuwwerk gebouwd. In 2000 werd de molen gerestaureerd en sinds de opening op 15 juni 2001 maalt hij weer het jaar rond, elke vrijdag. De mulder is Joop Hoex, tevens bewoner van de molenaarswoning. Hij wordt bijgestaan door Willem Eickmans. De molen heeft een onderslagrad van 5.40 meter. Met een enkelvoudige overbrenging wordt het koppel stenen - vijftiender Duitse blauwe met zwaaischerpsel - in beweging gezet. Via een zakkengoot kunnen door een handbediend luiwerk de zakken graan omhoog gehesen worden. Voor het openleggen van de stenen is in de kapconstructie een steentrommel aangebracht. Modernisering van een door de molen gedreven luiwerk en een steenkraan is aan de molen voorbij gegaan.

Overzicht geslaagden

DOOR: EXAMENCOMMISSIE VAN DE VERENIGING "DE HOLLANDSCHE MOLEN"

In het najaar van 2018 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillige Molenaar" afgenomen. Het totaal resultaat van deze voorjaars-examens is als volgt.

Het totale resultaat van de najaarsexamens 2018 is als volgt.

Aangemeld: 30 kandidaten windmolen (waarvan 1 herexamen) en 4 kandidaten watermolen
 Teruggetrokken: 1 kandidaat windmolen en 1 kandidaat watermolen
 Geslaagd: 26 kandidaten windmolen en 3 kandidaten watermolen
 Afgewezen: 3 kandidaten windmolen (waarvan 1 herexamen kandidaat).

Het slagingspercentage is 90,6%

Donderdag 20 september 2018,

De Hoop Almelo

De heer C.T. van Bunningen
 De heer G.A. van der Hoef
 De heer A. Bree
 De heer R.C.M. Barenbrug

Donderdag 27 september 2018,

De Hoop Maassluis

De heer W.A. Voet
 De heer T. de Kok
 De heer G.M.J. Weg

Donderdag 27 september 2018,

Düffels Möll, Stokkum

De heer R.H.B. Baten
 De heer G.J.J. Geerdink

Woensdag 3 oktober 2018,

Noordenveld, Norg

De heer Th.J. Pastoor
 Mevrouw W. Duinmeijer
 De heer L. van der Kolk

Dinsdag 9 oktober 2018,

De Hoop, Loenen a/d Vecht

De heer S.D. Jordans
 De heer J.J. Koet
 De heer P.G. Germes

Woensdag 10 oktober 2018,

De Kathammer, Katwoude

De heer B.J. Stuurman
 De heer J.M. Bos
 De heer H.E. Struik

Dinsdag 16 oktober 2018,

De Hoop, Giesbeek

De heer J. van Genderen
 De heer H.M.J. Bunthof
 De heer J.H. Deunk
 De heer A.J.B. te Brömmelstroet

Donderdag 18 oktober 2018,

De Korenbloem, Zonnemaire

De heer A.M. Bal
 De heer F. Moerland

Woensdag 24 oktober 2018,

Weijpoortsche Molen, Nieuwerbrug

De heer B.S. Melchers
 De heer W.G.J. Pasteuning

Donderdag 25 oktober 2018,

Watermolen De Wenumse Molen, Wenum

Mevrouw I. Wierenga-Spijk
 De heer N.R. Okhuijzen Mulder
 De heer G.H.M. Hilgenkamp

De Hollandsche Molen

Beste redactie (1)

Fred en Willeke Oudejans uit de Schermer brengen de molenaar op het fotootje in de rubriek Word molenaar (in het septembernummer, red.) waarschijnlijk thuis als Willem Borst.

Ik kan jullie meedelen, dat het (wijlen) Willem Borst is van molen Nieuw Leven van polder De Wogmeer te Wogmeer (N-H) toentertijd gemeente Hensbroek, thans gemeente Koggenland). Het is bovendien een mooi tijdsbeeld: al rokend in de kap: dat zou je nou niet meer moeten doen!

Maar ik ken ook foto's uit die tijd (jaren 50) van rokende rietdekkers! Hoe dan ook: de molen heeft het overleefd en heeft sinds september een nieuwe bewoner-molenaar: Jacob Kriek.

Met groeten,

Bart Slooten, vrijw. Molenaar en vz.-secr. Stichting De Westfriesse Molens, eigenaresse van genoemde molen.

WORD MOLENAAR

De foto op de omslag is van de Tiendwegse Molen in Hardinxveld-Giessendam

Op 8 december 1906 brandde de oorspronkelijke wipmolen als gevolg van een schoorsteenbrand af. De uitgerukte brandweer belandde halverwege Giessendam en de molen met haar brandspuit in een greppel en kon geen hulp meer bieden.

In 1907 is de molen herbouwd met een overgeplaatste molen uit Noordeloos. Tot 1963 bemaalde de molen het deel Binnentiendwegs van de polder Giessen-Oudebenedenkerk.

De molen is jarenlang bemalen door Frans Vogel. Als we het goed hebben gehoord was deze molenaar 50 jaar bij deze molen betrokken. De huidige molenaar, Jaap Hooghwerff, is 17 jaar molenaar op deze molen.

Heb je ook dergelijke oude en nieuwe foto's van je molen? Stuur ze naar de redactie met tekst en voor je het weet sta je op de omslag van de Gildebrief.

Beste redactie (2)

Ten eerste wil ik mijn waardering uitspreken voor weer een mooie Gildebrief. Maar ik heb een opmerking. Bij het artikel over de Prinsenmolen is een jonge man bezig een zeil voor te leggen. Zijn werkhouding is voor verbetering vatbaar. Hij kijkt naar beneden hierdoor staat zijn rechter voet met weinig grip op de heklat. Het valgevaar neemt hierdoor toe zeker wanneer het hekwerk glad is. Je kunt beter rechtop staan.

U dankend voor uw aandacht. Vriendelijke groet.

*Jan Groenendijk,
Scheiwijkse Molen,
Hoornaar*

De Tiendwegse molen te Hardinxveld-Giesendam
(foto collectie Pieter de Groot)

©2018 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Geef een eigen draai aan de molen!

Word molenaar!

